

ગુજરાતી વ્યાકરણ અને સાહિત્યનો પાઠ્યપુસ્તકો
અને સંદર્ભગ્રંથો આધારિત અનોખો અને
શ્રદ્ધેય પ્રશ્ન સંપુટ

5000+

GCERT આધારિત અને
વર્તમાન પરીક્ષા પદ્ધતિને અનુરૂપ

- ◆ સ્વમૂલ્યાંકન દ્વારા ખૂબી અને ખામી શોધીને સફળતા સુધી પહોંચવામાં સારથિ સમાન પરીક્ષાલક્ષી પુસ્તક.
- ◆ વ્યાકરણ અને સાહિત્યના મુદ્દા પ્રમાણે પ્રશ્નોનું વર્ગીકરણ
- ◆ જી.સી.ઈ.આર.ટી., ભાષા નિયામક કચેરી, યુનિ ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ અને અન્ય સંદર્ભગ્રંથો આધારિત ખરા અર્થમાં મૂલ્યાંકન કરી આપતા સરળથી લઈને કઠિન પ્રશ્નોનો સમાવેશ.

ગુજરાતી ભાષા, વ્યાકરણ, શબ્દભંડોળ અને સાહિત્યનો પાઠ્યપુસ્તકો
અને સંદર્ભગ્રંથો પર આધારિત અનોખો અને શ્રદ્ધેય પ્રશ્નસંપુટ

5000+

G.P.S.C - 1, 2, Dy.S.O નાયબ મામલતદાર, **P.S.I.**, સિનિયર કલાર્ક,
જુનિયર કલાર્ક, **A.T.D.O.**, સબ ઓડિટર, બિન સચિવાલય, તલાટી કમ મંત્રી,
રેવન્યુ તલાટી, ફોરેસ્ટ, પોસ્ટ, **TET-1/2, TAT, HTAT, R.T.O.**
ઈન્સ્પેક્ટર, સ્ટાફ નર્સ - **GNM, GMERS, MPHWS, FHW.** ઉપરાંત
ગુજરાત સરકાર દ્વારા લેવાતી તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં માતૃભાષાના વિષયમાં
સારા ગુણ મેળવવા પ્રેક્ટિસ માટેનું અને સ્વમૂલ્યયાંકન દ્વારા સફળતાનો સ્પર્શ કરવા
માટેનું અત્યંત વિશ્વસનીય અને ઉપયોગી પુસ્તક

• સંપાદક •

બિપિન પી. ત્રિવેદી

(એમ.એ., એમ. એડ્.)

પુસ્તકનું નામ	:- 5000+
સંપાદન	:- બિપિન પી. ત્રિવેદી (એમ.એ., એમ.એડ્.)
Copy right	:- © બિપિન પી. ત્રિવેદી
ISBN	:- 978 - 93 - 5636 - 793 - 7
પ્રત	:- 3000
આવૃત્તિ	:- પ્રથમ
કિંમત	:- 320
પ્રકાશક	:- પી. એસ. ત્રિવેદી (ત્રિવેદી પબ્લિકેશન - ભાવનગર) દેવગાણા - તા. સિહોર, જિ. ભાવનગર - 364260
ટાઈપ સેટિંગ	:- આર. મહેતા. જયરાજસિંહ ગોહિલ પ્રવીણભાઈ ત્રિવેદી (લક્ષ્મી કમ્પ્યુટર, ભાવનગર.)
પ્રાપ્તિ સ્થળ	:- ત્રિવેદી પબ્લિકેશન - ભાવનગર - 96 62 92 93 94

- ખાસ ધ્યાનમાં લેશો -

No part of this publication can be reproduced in any form or by any mean without The prior written premission of the publisher

આ પુસ્તકનું PDF ફોર્મેટ બનાવવું, ટેલિગ્રામ ચેનલમાં કે વોટ્સએપ ગ્રૂપમાં કે કોઈ કલાસીસ દ્વારા પોતાનાં ટેસ્ટ પેપરમાં પ્રશ્નોનો ઉપયોગ કરવો આ ઉપરાંત સોશિયલ મીડિયા જેવા કે બ્લોગ, વેબસાઈટ, વોટ્સએપ, ટેલિગ્રામ સહિતના કોઈ પણ માધ્યમોમાં શેર કરવું. બુકમાંથી ઓનલાઈન વીડિયો બનાવવો તેમજ રજૂઆતની શૈલી, પ્રશ્નોનું સ્વરૂપ વગેરેનો ઉપયોગ પ્રકાશક - સંપાદકની લેખિત પરવાનગી વગર કરવો નહીં. આવું કૃત્ય કોપીરાઈટનો ભંગ છે. આવું કૃત્ય ગેરકાયદેસર ગણાશે. આના માટે કાયદેસરની કાર્યવાહી જે - તે ગ્રૂપના એડમીન અને ગેરકાયદેસર કૃત્ય કરનાર પર કરવામાં આવશે. કોઈપણ વિવાદ ભાવનગર ન્યાયક્ષેત્રને આધીન રહે.

સ્નેહાર્પણ

જેઓ

પોતાનાં

માતા-પિતાના

કચચલી પડી ગયેલા ચહેરાપર

સ્મિત ફરકાવવા માટે દિવસ - રાત

મહેનત કરીને પોતાની ખુલ્લી આંખે જોયેલાં

સપનાંને સાકાર કરવા માટે દિવસ - રાત અને પોતાની

જાત જોયા વિના સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના દરિયામાં ડૂબકી લગાવીને

પોતાની જાતને સાબિત કરવા માટે પ્રયત્નશીલ છે અને સંઘર્ષ કરી

રહ્યા છે. તેવા મારા સમગ્ર ગુજરાતી વિદ્યાર્થી ભાઈ - બહેનોને તેમની

સફળતામાં માતૃભાષાના વિષયમાં ખરા અર્થમાં સહાયરૂપ બનનારું

અને ખૂબ જ મહેનતને અંતે તૈયાર થયેલું

આ પુસ્તક સ્નેહ સાથે અર્પણ કરું છું

નમ્ર નિવેદન

આ પુસ્તક, પાઠ્યપુસ્તકો અને સાહિત્યના શ્રદ્ધેય સંદર્ભગ્રંથો તેમજ અન્ય પુસ્તકોના અભ્યાસ અને વાંચન દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. પુસ્તકને ક્ષતિરહિત બનાવવા માટે પૂરતી કાળજી લેવાના પ્રયત્ન થયો છે. વિદ્યાર્થીઓની સફળતામાં સહભાગી બની શકે તેવા હેતુથી તૈયાર થયેલાં આ પુસ્તકમાં કોઈ ક્ષતિ રહી જવા પામી હોય તો એ લેખક-સંપાદકનો ઈરાદો ન જ હોય જે બાબતને ધ્યાને લેશો. કોઈપણ ભૂલ, માહિતીદોષ કે છાપકામ અંગે ક્ષતિ જણાય તો તે અજાણતા થઈ હશે તેમ સ્વીકારી આ અંગે ધ્યાન દોરશો આપણા સૂચનો સહર્ષ આવકાર્ય રહેશે... સહકારની અપેક્ષા ...

Whatsapp :- 96 62 92 93 94

- સંપાદક - લેખક

ભાષામૃત

પ્રિય - આત્મીય વિદ્યાર્થી ભાઈ - બહેનો તથા આપને પ્રેરણા પૂરી પાડનારા સૌ કોઈના શરીરનું સંચાલન કરી રહેલા વિરાટ ઈશ્વરના સૂક્ષ્મ સ્વરૂપને વંદન અને આપનો મહેનત કરવાનો જુસ્સો ટકી રહે તેવી શુભકામના તેમજ ઈશ્વરને પ્રાર્થના.

આપણી ગુજરાતી ભાષામાં સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની તૈયારી માટે ‘વ્યાકરણ વિહાર’ અને ‘સાહિત્ય સંગમ’ જેવા શ્રદ્ધેય અને આપની સફળતામાં સહભાગી બનનારાં પુસ્તકોને આપ સૌનો ખૂબ જ પ્રેમ પ્રાપ્ત થયો છે. આ પુસ્તકોની ગુણવત્તા પણ સતત જળવાઈ રહે તેવા પ્રયત્નો કર્યા છે. આ બંને પુસ્તકો મૂક્યા પછી ‘વર્તમાન પરીક્ષા પદ્ધતિ અને બદલાયેલાં પ્રશ્નોના સ્વરૂપ પ્રમાણેનું પ્રેક્ટિસ માટેનું એક સારું પુસ્તક બનાવવું જોઈએ તેવું એક લાગણીસભર સૂચન હર્ષ ઝેરોક્સ એન્ડ બુક સ્ટોલ ડિસાના માલિક અને વિદ્યાર્થીઓ સાથે સ્નેહ સંબંધથી જોડાયેલા હર્ષભાઈ તરફથી મળ્યું. ઘણા સમયથી ચાલતા મનોમંથનને અંતે હર્ષભાઈના મળેલા સૂચન પછી કામ શરૂ થયું. અને પૂરા છ મહિનાના પ્રયત્નોન અંતે આપની સમક્ષ આ પુસ્તક મુકાયું છે. ત્યારે ગુજરાતી વિષયમાં ફરી એકવાર ત્રીજું અને આપને અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક મૂક્યાનો આનંદ છે. આગામી સમયમાં લેવાનારી પરીક્ષાઓમાં કેવી કેવી પદ્ધતિથી પ્રશ્નો પુછાઈ શકે એ તમામ શક્યતાઓ તપાસીને પાઠ્યપુસ્તકો પર આધારિત ગુણવત્તા સભર અને આપનું ખરા અર્થમાં મૂલ્યાંકન કરનાર પ્રશ્નો આ પુસ્તકમાં સમાવવામાં આવ્યા છે. પાઠ્યપુસ્તકો અને સાર્થ જોડણીકોશ તેમજ ભાષા નિયામકની કચેરીનાં પુસ્તકોને આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. આપ રસપૂર્વક અને ભાષામાં સફળ થવાના ઈરાદા સાથે અને કંઈક વધારે જાણવાની જિજ્ઞાસા સાથે અભ્યાસ કરશો, ખૂબ જ સારું પરિણામ પ્રાપ્ત થશે.’

આ પુસ્તકમાં મને મદદ કરનાર મારા ભાષાપ્રેમી વિદ્યાર્થીઓ કે જેઓ મારી સાથે અને ભાષા સાથે લાગણીથી જોડાયેલા છે. આ ઉપરાંત ગુરુતુલ્ય મહાનુભાવો, તથા મારા તમામ આદરણીય ગુરુજનો તથા મારા માતા-પિતા, બન્ને ભાઈઓ અને સમગ્ર પ્રેમાળ પરિવાર તેમજ ભારદ્વાજ, રામ, શ્યામ, અને નાનકડો યુગ તેમજ તમામ સ્નેહીજનો અને સંબંધીઓ પ્રત્યે કૃતજ્ઞતાની લાગણી વ્યક્ત કરું છું

- બિપિન પી. ત્રિવેદી

bipinptrivedi2@gmail.com

અનુક્રમિકા

વિભાગ	ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	પેજ નંબર
ભાષા	1	ભાષા	1
	2	વ્યાકરણ, ધ્વનિ, સ્વર-વ્યંજન, જોડાક્ષર, ધ્વનિ વર્ગીકરણ	12
	3	શબ્દકોશ	20
	4	સંધિ	25
	5	અલંકાર	30
વ્યાકરણ	6	છંદ	38
	7	સંજ્ઞા	45
	8	સમાસ	49
	9	સર્વનામ	56
	10	વિશેષણ	60
	11	ક્રિયાવિશેષણ	65
	12	કૃદંત	71
	13	નિપાત	76
	14	વિભક્તિ	81
	15	વાક્યના પ્રકાર	86
	16	વાક્યશુદ્ધિ	94
	17	જોડણી	100
	18	વિરામચિહ્નો	106
	19	પ્રત્યય	110
	20	ક્રિયાપદના પ્રકાર અને કાળ	112
	21	દ્વિરુક્ત શબ્દો અને રવાનુકારી શબ્દો	116
	22	લિંગવ્યવસ્થા - વચનવ્યવસ્થા	119
	23	સંયોજકો, નામયોગીઓ, અનુગ	122
	24	કેવળપ્રયોગીઓ, જંકચર, પ્લુતિ, સ્વરભાર	126
શબ્દ ભંડોળ	25	કહેવત	127
	26	શબ્દસમૂહ	135
	27	સમાનાર્થી શબ્દો	142
	28	અપરિચિત શબ્દો	150
	29	વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો	159
	30	અનેકાર્થી શબ્દો	167
	31	તળપદા શબ્દો	172
	32	રૂઢિપ્રયોગ	180
સાહિત્ય	33	પ્રાગ્ નરસિંહ યુગ	189
	34	મધ્યયુગ - ભક્તિયુગ	192
	35	સુધારક યુગ	201
	36	પંડિત યુગ	206
	37	ગાંધીયુગ	213
	38	અનુગાંધી યુગ	223
	39	આધુનિક યુગ	230
	40	જનરલ પ્રશ્નો	240
	41	મોડેલ પેપર	277

યુનિટ - 1 ભાષા

1. 'ભાષા યાદસ્થિત વાચિક સંકેતોની બનેલી એક એવી વ્યવસ્થા છે કે જેનાથી કોઈપણ એક સામાજિક જૂથના સભ્યો પરસ્પર સહકાર સાધે છે અને પરસ્પર સંપર્કમાં આવે છે' - ભાષાની આ વ્યાખ્યા કોની છે ?
(A) સ્તુર્તેવા (B) સેપિર
(C) ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી (D) ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
2. નીચેનામાંથી કયો એક ભાષાનો ઉપયોગ નથી ?
1. જ્ઞાનની સાધના અને તેનો સમાજમાં ફેલાવો.
2. વ્યક્તિના સંવેદનો, વિચારો વગેરેનું પ્રગટીકરણ.
3. માનવ - માનવ વચ્ચેનું આદાન પ્રદાન.
4. સાહિત્ય સર્જનનું માધ્યમ.
(A) માત્ર 2
(B) માત્ર 3
(C) તમામ વિકલ્પો ભાષાનો ઉપયોગ દર્શાવે છે.
(D) માત્ર 1 અને 3
3. 'માનવ જાતિએ ભાષાનો ઉપયોગ શરૂ કર્યો ત્યારથી જ સાચા અર્થમાં માનવ બનવા લાગી' - આ વિધાન કયા ભાષા વૈજ્ઞાનિકનું છે ?
(A) ડૉ. પ્રબોધ પંડિત (B) રોબર્ટ હોલ
(C) નોમ ચોમસ્કી (D) સોપેર
4. ભાષા માનવસમાજનું ..... સર્જન છે ?
(A) અનોખું (B) સહિયારું
(C) વિશિષ્ટ (D) A, B, C ત્રણેય
5. નીચેનામાંથી એક વિકલ્પ ભાષાની લાક્ષણિકતા દર્શાવતો નથી શોધો.
(A) ભાષા જીવંત અને ગતિશીલ હોય છે.
(B) ભાષાના શબ્દ અને અર્થ વચ્ચે કોઈ નૈસર્ગિક સંબંધ નથી.
(C) ભાષા ધ્વનિ સંકેતોની બનેલી છે.
(D) ભાષા અપરિવર્તનશીલ છે.
6. નીચેના વિધાનોની યથાર્થતા તપાસો.
1. મુખનું મુખ્ય કાર્ય ખોરાક ચાવવાનું છે આમ છતાં, માનવીની એ વિશેષતા છે કે એણે આ અવયવોને ભાષાના ઉચ્ચારણ માટે કેળવ્યા છે.
2. ભાષા એના બોલનાર સમાજે નિપજાવેલી એક ચોક્કસ શાસ્ત્રીય વ્યવસ્થા છે.
(A) 1 અને 2 બંને સત્ય છે.
(B) 1 અને 2 બંને અસત્ય છે.
(C) 1 સત્ય છે અને 2 અસત્ય છે.
(D) 1 અસત્ય છે અને 2 સત્ય છે.
7. દરેક ભાષા સમાજમાં પ્રાદેશિક - ભૌગોલિક પરિસ્થિતિમાંથી જન્મેલા ભાષાભેદને ..... સંજ્ઞા આપવામાં આવી છે ?
(A) માન્ય ભાષા (B) સ્લેન્ગ (C) પારસી (D) બોલી
8. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ ખોટી માહિતી દર્શાવે છે ?
(A) બોલી માટે 'ગ્રામીણ ભાષા' કે 'ગામઠી ભાષા' તેવો શબ્દ વપરાય છે.
(B) માન્ય ભાષા અને બોલી વચ્ચે તાત્વિક કે સ્વરૂપગત કોઈ ભેદ નથી.
(C) માન્યભાષા રાજ્યના સમગ્ર વિસ્તારો કે વર્ગોમાં કામ આપતી નથી.
(D) બોલી અમુક પ્રદેશ પૂરતી જ મર્યાદિત હોય છે. વ્યાપક હોતી નથી.
9. કચ્છમાં બોલાતી કચ્છી બોલીનો સ્વરૂપગત સંબંધ ..... ભાષા સાથે છે.
(A) ગુજરાતી (B) સિંધી (C) મરાઠી (D) રાજસ્થાની
10. નીચેનામાંથી કઈ માહિતી ખોટી છે ?
(A) સૌરાષ્ટ્ર, ઉત્તર ગુજરાત, મધ્ય ગુજરાત અને દક્ષિણ ગુજરાત આ ગુજરાતી ભાષાના મુખ્ય બોલી પ્રદેશો છે.
(B) મધ્ય ગુજરાતમાં 'પટ્ટણી બોલી' બોલાય છે.
(C) દક્ષિણ ગુજરાતમાં 'સુરતી બોલી' બોલાય છે.
(D) 'ગોહિલવાડી બોલી' એ 'સૌરાષ્ટ્રી બોલી'નો એક ભાગ છે.
11. ગુજરાતની વિવિધ બોલી અને તેના શબ્દભંડોળને લઈને કઈ કઈ વિગત ખોટી છે ?
(A) પટ્ટણી બોલી - દોયડું, પોણી, આયો, મોણસ
(B) ચરોતરી બોલી - બરદિયો, ધાગડી, જેમણાં, કારક્યા
(C) સુરતી બોલી - ખોવાણી, ન્યાં, બાધવું, ફદિયું
(D) સૌરાષ્ટ્રી બોલી - હાલવું, ઘોડ્યે, ઓલ્યું, નથ્ય
12. ગુજરાતની કઈ બોલીમાં બહુવચન કરવા માટે ઉ પ્રત્યય લગાડાય છે ? (દા.ત. છોકરી - છોકરિયું)
(A) પટ્ટણી (B) સૌરાષ્ટ્રી (C) સુરતી (D) ચરોતરી
13. ટમે, પંડર, બઢા, કધી - આ શબ્દો કઈ બોલીના છે ?
(A) સુરતી (B) હાલારી (C) પટ્ટણી (D) કચ્છી
14. નીચેનામાંથી કઈ બોલીને ગુજરાતી ભાષા સાથે સંબંધ નથી ?
(A) ઝાલાવાડી (B) કચ્છી (C) સુરતી (D) સોરઠી
15. 'વહુ' શબ્દ માટે વઉ (વૌ) શબ્દ કઈ બોલીમાં વપરાય છે ?
(A) ચરોતરી (B) સોરઠી (C) પટ્ટણી (D) કચ્છી
16. નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) પોયરી, બી, સવાકો - સુરતી બોલી
(B) વયા જવું, કાવડિયું, બરકવું - કાઠિયાવાડી
(C) આણીગમ, અગાડી, બૂહલું - સૌરાષ્ટ્રી બોલી
(D) સોડી, તાણે, હેંડ્ય - પટ્ટણી બોલી

ANS :

1. (A) 2. (C) 3. (B) 4. (D) 5. (D) 6. (A) 7. (D) 8. (C) 9. (B) 10. (B) 11. (C) 12. (B) 13. (A) 14. (C) 15. (C) 16. (C)

યુનિટ - 2 વ્યાકરણ, ધ્વનિ, સ્વર- વ્યંજન, જોડાક્ષર, ધ્વનિવર્ગીકરણ

- ફેફસામાંથી આવતી હવાના એક ધક્કા સાથે જે ધ્વનિઓ એકી સાથે ઉચ્ચારાય તેને ..... તરીકે ઓળખાય છે ?
(A) અક્ષર (B) સ્વર (C) ધ્વનિ (D) એકપણ નહીં
- નીચેનામાંથી કઈ વિગત અયોગ્ય છે ?
(A) ધ્વનિનો ઉપયોગ કરીને ભાષા બોલવાની કળા માનવીએ શોધી કાઢેલી બાબત છે.
(B) સ્વરના ઉચ્ચારણમાં હવા અવરોધાયા વિના બહાર નીકળે છે.
(C) ભાષાના નાનામાં નાના ઘટકને ધ્વનિ કહેવાય છે.
(D) ધ્વનિના ઉચ્ચારણ માટે હવાની હાજરી જરૂરી નથી.
- ઉચ્ચારણ વખતે મુખ સાંકડું રહે તેવા સ્વરોને ..... અને પહોળું રહે તેવા સ્વરોને ..... કહેવાય છે.
(A) સંવૃત, વિવૃત (B) સંયુક્ત, વિભક્ત
(C) દ્રસ્વ, દીર્ઘ (D) સજાતીય, વિજાતીય
- નીચેના વિધાનો અંગે બરાબર વિચાર કરીને યથાર્થ ન હોય તેવું વિધાન પસંદ કરો.
(A) ગુજરાતી ભાષાના માન્ય સ્વરની સંખ્યા 8 છે. તેવો મત પ્રબોધ પંડિતે પ્રતિપાદિત કર્યો છે.
(B) જે ધ્વનિનો ઉચ્ચાર કરવામાં બીજા કોઈ ધ્વનિની સહાય ન લેવી પડે તેવા ધ્વનિને સ્વર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
(C) ગુજરાતી ભાષામાં સંવૃત - વિવૃતના ભેદ સ્વીકારવામાં આવ્યા છે.
(D) દ્રસ્વ સ્વરની મદદથી બનતા અક્ષરને લઘુ અક્ષર કહે છે. દ્રસ્વાક્ષર પણ કહે છે.
- નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) વ્યંજનની સંખ્યા = 34
(B) સંયુક્ત સ્વર = ઊ, એ
(C) સંધિ સ્વર = આ, ઐ
(D) અનુનાસિક વ્યંજનો = સાત
- અ, આ નું ઉચ્ચાર ..... થી થાય છે.
(A) કંઠ (B) તાળવામાંથી (C) હોઠ (D) મૂર્ધા
- 'ક' થી 'મ' સુધીના ..... વ્યંજનોને ..... વ્યંજનો અને બાકીના ..... વ્યંજનોને ..... વ્યંજનો કહે છે.
(A) 25, વર્ગીય, 9, અવર્ગીય
(B) 25, વર્ગીય, 9, અસ્પર્શ
(C) 25, સ્પર્શ, 9, આછા સ્પર્શવાળા
(D) A, B, C ત્રણેય
- વ્યંજન શબ્દ ..... નો બનેલો છે ?
(A) વ્યં + જન (B) વિ + અંજન
(C) વ્યા + અંજન (D) વી + અંજન
- યોગ્ય જોડી વાળો વિકલ્પ પસંદ કરો.
1. ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ A. વર્ત્ય ધ્વનિ
2. ક, ખ, ચ, છ, ટ B. અલ્પપ્રાણ
3. દ, ધ, ન, બ, ભ C. અઘોષ વ્યંજન
4. વ, જ, પ, ત, ણ D. ઘોષ વ્યંજન
(A) 1 - A, 2 - B, 3 - C, 4 - D
(B) 1 - A, 2 - C, 3 - D, 4 - B
(C) 1 - A, 2 - D, 3 - B, 4 - C
(D) 1 - A, 2 - C, 3 - B, 4 - D
- જેમાં સ્વરની વિશેષ મેળવણી કરવામાં આવે તે .....
(A) સ્વર (B) વ્યંજન (C) ધ્વનિ (D) સ્વરાંત
- સંપ, કુંભ, અંબુજ - આ ત્રિપ્ર અનુસ્વારવાળા અક્ષર ધરાવતા ત્રણેય શબ્દમાં કયો અનુનાસિક વાપરી શકાય ?
(A) ન (B) પ (C) મ (D) ણ
- નીચેનામાંથી અનુનાસિક વ્યંજનના ઉપયોગની દૃષ્ટિએ એક વિકલ્પ અલગ પડે છે. શોધો.
(A) અંજન (B) પંકજ (C) મંછા (D) પંચામૃત
- નીચેનામાંથી કઈ વિગત સત્ય નથી ?
(A) દીર્ઘ સ્વરની મદદથી બનતા વર્ણને ગુરુ અથવા દીર્ઘાક્ષર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
(B) બ્રહ્માંડ શબ્દમાં અનુનાસિક તરીકે 'ણ' વપરાય છે.
(C) 'ધ' ઓગણીસમા ક્રમનો વ્યંજન છે.
(D) 'રંક' અને 'સંઘ' શબ્દમાં અનુનાસિક અલગ - અલગ વપરાય છે.
- જે વ્યંજનોના ઉચ્ચારણ વખતે થોડી હવા વપરાય તેને ..... અને વધારે હવા વપરાય તેને ..... વ્યંજન કહે છે. જેના ઉચ્ચારણ વખતે નાદતંત્રી ધ્રુજે તેને ..... અને નાદતંત્રી ન ધ્રુજે તેને ..... વ્યંજન કહે છે.
(A) મહાપ્રાણ, અલ્પપ્રાણ, અઘોષ, ઘોષ
(B) અલ્પપ્રાણ, મહાપ્રાણ, ઘોષ, અઘોષ
(C) અલ્પપ્રાણ, મહાપ્રાણ, અઘોષ, ઘોષ
(D) મહાપ્રાણ, અલ્પપ્રાણ, ઘોષ, અઘોષ
- નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) વર્ગમાં કરાતી ખાનગી વાત - કુસકુસાહટવાળા ધ્વનિ
(B) મર્મર વ્યંજન - હ
(C) અપૂર્ણ અનુનાસિકો - ણ, ન, મ
(D) પાર્શ્વિક વ્યંજન - લ, ળ

ANS :

1. (A) 2. (D) 3. (A) 4. (C) 5. (D) 6. (A) 7. (D) 8. (B) 9. (B) 10. (B) 11. (C) 12. (B) 13. (D) 14. (B) 15. (C)

યુનિટ - 4 સંધિ

1. નીચેનામાંથી કઈ માહિતી સાચી નથી ?
(A) સ્વર સાથે સ્વર જોડાવાથી સ્વરસંધિ થાય છે.
(B) 'સંધિ' એ મૂળ સંસ્કૃત ભાષાનો ખ્યાલ છે.
(C) વ્યંજન સાથે વ્યંજન જોડાય ત્યારે વ્યંજન સંધિ થાય છે.
(D) સંધિમાં સ્વર સાથે વ્યંજનનું જોડાણ શક્ય નથી.
2. સંધિ શબ્દના અર્થ અંગે નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ સ્વીકારી શકાય તેમ નથી ?
(A) સુલેહ (B) સાંધો (C) જોડવું તે (D) વાંધો
3. 'સંધિકા' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) દિવસ અને રાતના સંધિકાળનો સમય
(B) ક્ષિતિજ
(C) સાંધો કરવાની લાકડાની પટ્ટી
(D) A, B બંને
4. સંધિ શીખવાથી નીચેનામાંથી કયા ફાયદા થાય છે ?
1. જોડણીની ભૂલો નિવારી શકાય છે.
2. શબ્દભંડોળમાં વૃદ્ધિ થાય છે.
3. વ્યાકરણના તમામ મુદ્દા કંઠસ્થ થઈ જાય છે.
4. વિભક્તિની ભૂલો શોધવામાં મદદ મળે છે.
(A) ઉપરોક્ત તમામ (B) માત્ર 1, 2
(C) માત્ર 1, 2, 3 (D) માત્ર 2, 4
5. નીચેનામાંથી કઈ માહિતી અયોગ્ય છે ?
(A) સ્વર + સ્વર = સ્વરસંધિ
(B) સ્વર + વ્યંજન = સ્વરોદય સંધિ
(C) વ્યંજન + સ્વર = વ્યંજનસંધિ
(D) વ્યંજન + વ્યંજન = વ્યંજન સંધિ
6. નીચેનામાંથી કયા વિકલ્પની સંધિમાં ભૂલ છે ?
(A) રમ્ + અનીય = રમણીય
(B) પશ્ચાત્ + તાપ = પશ્ચાત્તાપ
(C) નમય્ + તે = નમસ્તે
(D) નિઃ + સ્તબ્ધ = નિઃસ્તબ્ધ
7. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
(A) કૃષ્ણ + અર્જુન = કૃષ્ણાર્જુન
(B) સુવર્ણ + અક્ષર = સુવર્ણાક્ષર
(C) મદ્ + ઉન્મત્ = મદોન્મત
(D) ગ્રામ + ઉદ્ધાર = ગ્રામોદ્ધાર
8. અ + ઈ = એ - આ સંધિના નિયમ પ્રમાણે નીચેનામાંથી કઈ સંધિ સ્વીકારી ના શકાય ?
(A) ભાવ + આવેશ = ભાવાવેશ
(B) ખગ + ઈશ = ખગેશ
(C) પ્ર + ઈક્ષક = પ્રેક્ષક
(D) નર + ઈશ = નરેશ
9. નીચેના કયા વિકલ્પમાં આ + ઈ = એ વાળો નિયમ જળવાયો નથી ?
(A) રાજેશ (B) ઉમેશ (C) રમેશ (D) સુરેશ
10. નીચે આપેલ સંધિમાંથી કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
(A) દુઃ + ગંધ = દુર્ગંધ
(B) દૂત + આવાસ = દૂતાવાસ
(C) યથા + ચિત્ત = યથોચિત્ત
(D) સમ્ + આપ્તિ = સમાપ્તિ
11. નીચેનામાંથી અયોગ્ય વિકલ્પ શોધી કાઢો.
(A) વક્ + ઉક્તિ = વકોક્તિ
(B) હિમ + અંશુ = હિમાંશુ
(C) ઉત્ + ડયન = ઉડયન
(D) મધ્યા + અહ્ન = મધ્યાહ્ન
12. નીચેનામાંથી કઈ સ્વર સંધિ ન ગણાય ?
(A) સુખ + ઈપ્સા = સુખેપ્સા
(B) અભિ + આસ + ઈક = અભ્યાસિક
(C) યુધિ + સ્થિર = યુધિષ્ઠિર
(D) કવિ + ઈશ્વર = કવીશ્વર
13. નીચેનામાંથી કઈ સ્વરસંધિ છે ?
(A) ઉષ્ણ (B) નીરવ (C) વિષાદ (D) ભાનૂદય
14. નીચેનામાંથી કઈ વ્યંજન સંધિ છે ?
(A) જગન્નાયક (B) વસુધૈવ
(C) કૃષ્ણાવતાર (D) વિદ્યાર્થી
15. નીચેનામાંથી કઈ સંધિ યોગ્ય છે ?
(A) હેતવ + આભાસ = હેત્વાભાસ
(B) ઉત્તર + ઉત્તર = ઉત્તરોત્તર
(C) ઉચ્ચ + આચાર = ઉચ્ચાર
(D) સમા + ઈક્ષા = સમીક્ષા
16. 'સાષ્ટાંગ' શબ્દનો સાચો સંધિવિગ્રહ શોધો.
(A) સષ્ટ + અટાંગ (B) સષ્ટા + ટાંગ
(C) સ + અષ્ટ + અંગ (D) આગળમાંથી એકપણ નહીં
17. નીચેનામાંથી કઈ વિજાતીય સંધિ છે ?
(A) ઉત્તમ + ઉત્તમ (B) જયોતિ + ઈન્દ્ર
(C) લક્ષ્મી + ઈશ (D) આર્ય + આવર્ત
18. સંધિથી બનેલા નીચેના શબ્દોને આધારે વિજાતીય સંધિથી બનેલો શબ્દ શોધી કાઢો.
(A) ઋણાનુબંધ (B) અગ્ન્યશ્ચ
(C) અતીન્દ્રિય (D) ગિરીશ
19. નીચેનામાંથી કયો શબ્દ સજાતીય સંધિ દર્શાવતો નથી ?
(A) વિદ્યાર્થી (B) લોકાપવાદ
(C) વ્યાખ્યાન (D) નિદ્રાવસ્થા

ANS :

1. (D) 2. (D) 3. (D) 4. (C) 5. (B) 6. (C) 7. (C) 8. (A) 9. (D) 10. (C) 11. (D) 12. (C) 13. (D) 14. (A) 15. (B) 16. (C) 17. (A) 18. (B) 19. (C)

યુનિટ - 5 અલંકાર

1. અલંકાર શબ્દનો અર્થ ન હોય તેવો વિકલ્પ કયો છે ?
 (A) ઘરેણું
 (B) શણગાર
 (C) શબ્દ અથવા અર્થની ચમત્કૃતિવાળી રચના
 (D) સૌંદર્ય
2. અલંકાર વિશે નીચેના વિધાનોને તપાસીને નિર્ણય કરો.
 1. અલંકારથી ભાષામાં રમણીયતા જન્મે છે.
 2. ભાષામાં રસયુક્ત વાક્યને કાવ્ય કહે છે.
 3. 'અલંકાર' મૂળ સંસ્કૃત ભાષાનો શબ્દ છે.
 4. અલંકાર સાહિત્યમાં ચમત્કૃતિ લાવનારું સાધન છે, સાધ્ય નથી.
 5. અલંકારનો ઉપયોગ માત્ર પદ્યમાં જ થાય છે.
 6. કવિતામાં અલંકારમય વાણીનો સવિશેષ ઉપયોગ કવિતાની સૌંદર્યવૃદ્ધિ માટે થાય છે.
 (A) 1, 2, 4 યોગ્ય છે (B) 1, 2, 3, 4, 6 યોગ્ય છે
 (C) 1, 2, 3, 4, 5 યોગ્ય છે (D) તમામ વિકલ્પો યોગ્ય છે
3. મનના ભાવ અથવા વિચારને વધુ સચોટતાથી કે વેધકતાથી પ્રગટ કરવા વપરાતું વાણીનું સજાવટવાળું કે શોભાવાળું રૂપ એટલે .....
 (A) અલંકાર (B) કવિતા (C) છંદ (D) કોઈપણ નહીં
4. અલંકારની બાબતમાં નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ અયોગ્ય છે ?
 (A) ઉપમા સાદૃશ્યમૂલક અલંકાર છે.
 (B) જેની સરખામણી કરવામાં આવે તેને ઉપમાન કહે છે.
 (C) અનન્વય અલંકારમાં ઉપમેય અસાધારણ હોય છે.
 (D) જ્યારે ઉપમેયને ઉપમાનથી શ્રેષ્ઠ બતાવાય ત્યારે વ્યતિરેક અલંકાર બને છે.
5. બે ભિન્ન વસ્તુઓને એક સાથે રજૂ કરતાં વિરોધ ઉત્પન્ન થાય, પરંતુ એ માત્ર વિરોધનો આભાસ હોવાથી તેના વિશે ઊંડો વિચાર કરતાં તે વિરોધનું શમન થઈ જાય છે. આવા અલંકારને ..... અલંકાર કહે છે.
 (A) વિરોધાભાસ (B) દૃષ્ટાંત
 (C) અપહ્રુતિ (D) એકપણ નહીં
6. નીચેનામાંથી કયું ઉદાહરણ અલગ પડે છે ?
 (A) તેણે ખીંટીએથી કાળી નાગણ જેવી તલવાર ઉતારી.
 (B) ઘરમાં ઢબી ઢબીને એ વજ્ર જેવી લાગતી હતી.
 (C) ડુંગર શા જહાજ મેં કેં કેં ડુબાવ્યા.
 (D) એકાંતના મશહૂર ધનાગાર ઉઘાડી જોયા.
7. નીલ આકાશમાં સોહે બિંબ શું મનભાવન, ઢળેલું કૃષ્ણના સ્કંધે રાધાનું આનન - અલંકાર ઓળખાવો.
 (A) ઉત્પ્રેક્ષા (B) ઉપમા (C) રૂપક (D) અનન્વય
8. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
 (A) જ્યારે મુખ્ય વાતને છુપાવી રાખીને પરોક્ષ રીતે અન્ય વાતને રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે અન્યોક્તિ અલંકાર બને છે.
 (B) ઉપમેયના સ્થાને ઉપમાનનો જ વ્યવહાર કરવામાં આવે ત્યારે અતિશયોક્તિ અલંકાર બને છે.
 (C) ઉપમેય અને ઉપમાન વચ્ચે સરખામણીને અવકાશ હોય ત્યારે રૂપક અલંકાર બને છે.
 (D) અર્થાલંકારમાં શબ્દની જગ્યાએ સમાનાર્થી શબ્દ મૂકવામાં આવે તો અલંકાર જળવાઈ રહે છે.
9. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ ઉપમા અલંકારને દર્શાવતો નથી ?
 (A) વધે અરૂણ ઉત્તરાયણો, તેમ વધે પુણ્ય મહેન્દ્ર.
 (B) ઊંડે ધવલ ફેન શી વિખરાયેલી કેશવાળી છટા.
 (C) ભર્યાં કદમ ભૂમિમાં નવજવાન શા ડોસલે.
 (D) કવિતા તો આત્માની માતૃભાષા છે.
10. નીચેનામાંથી કયો એક અલંકાર અલગ પડે છે ?
 (A) ભમરા સમો ભમતો આ પવન.
 (B) ઈશ્વર રૂપી જહાજ ચઢ્યો.
 (C) કરે ગાન તાન પાન પત્ર હાથમાં રે લોલ.
 (D) માગવું મૃત્યુ પ્રમાણ છે પ્રાણીને.
11. નીચેનામાંથી અલંકારના પ્રકારની દૃષ્ટિએ કયો એક વિકલ્પ અલગ પડે છે ?
 (A) વરણ સૌથી રંક, અંક રાજાથી ઝાઝો.
 (B) લે કવચ કુંડળ હવે આપી દીધાં, મેં જ મારા હાથ બે કાપી દીધા.
 (C) માથે મેવાડી મોળિયા બિરાજે, ખંભે ખંતીલા ખેસ.
 (D) જ્યાં દેવોના પરમ વર શો પુત્ર પામ્યા પનોતો.
12. નીચેનામાંથી કયું ઉદાહરણ રૂપક અલંકારનું છે ?
 (A) ગિલાનો છકડો એટલે ગિલાનો છકડો.
 (B) આશાનીર અગાધ, બહુજન તેમાં ડુબ્યા.
 (C) આ માનવ નથી, દાનવ છે.
 (D) હું હું છું અને તું તું છે.
13. નીચેનામાંથી સજાવરોપણ અલંકારમાં સમાવી ન શકાય તેવું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) આવી સંઘાટેવી આમ રંગે રમતી રે.
 (B) ઘણ રે બોલે ને એરણ સાંભળે હોજી રે.
 (C) અઢળક ઢળિયો રે શામળિયો.
 (D) ગગને સૂરજ ઝોકાં ખાતો, આભ તણી આંખો ઘેરાઈ.
14. નીચેનામાં કયો વિકલ્પ અલગ પડે છે ?
 (A) શિક્ષક એટલે બાપ કરતાં પણ વધારે.
 (B) ગોતી, ભૂલી ભૂલી હું તને ભાળી હો વાલમાં ગોતીને થાઉં ગૂમ.
 (C) મુખ મરકાવે માવલડી.
 (D) સુયોગ અણમૂલ સુંદર સુહાગી માંગલ્યનો.

ANS :

1. (D) 2. (B) 3. (A) 4. (B) 5. (A) 6. (D) 7. (A) 8. (C) 9. (D) 10. (C) 11. (D) 12. (B) 13. (C) 14. (A)

યુનિટ - 6 છંદ

1. છંદ વિશેની કઈ વિગત બંધબેસતી નથી ?
 (A) છંદોબદ્ધ વાણીને સરળતાથી સ્મરણમાં સાચવી શકાય છે.
 (B) છંદનો ઉપયોગ માત્ર ગદ્યમાં થાય છે.
 (C) છંદના ઉપયોગ વગર પણ કવિતા બની શકે છે.
 (D) છંદમાં અક્ષરનું માપ એટલે અક્ષર લઘુ કે ગુરુ હોવો તે.
2. નીચેના વિધાનામાંથી કયું અસત્ય છે ?
 (A) દ્વસ્વ સ્વરવાળા અક્ષરો લઘુ અને દીર્ઘ સ્વરવાળા અક્ષરો ગુરુ ગણાય છે.
 (B) 'ભક્તિ' શબ્દમાં 'કિત' સંયુક્ત વ્યંજન છે.
 (C) છંદના નિયમો પ્રમાણે 'કંકુ' શબ્દમાં રહેલો કં ગુરુ ગણાય છે.
 (D) માત્રામેળ છંદમાં પંક્તિને અંતે આવેલો અક્ષર ગુરુ ગણવામાં આવે છે.
3. 'આસક્તિ' શબ્દમાં 'સ' ને કેવો ગણશો ?
 (A) લઘુ (B) ગુરુ (C) અંત્યોદય (D) વ્યંજનાત
4. ગણ અને તેના આધારે બનેલા શબ્દોની કઈ જોડ ખોટી છે ?
 (A) 'સ' ગણ - સવિતા (B) 'ત' ગણ - તારાજ
 (C) 'ભ' ગણ - ભારાંક (D) 'ર' ગણ - શામજી
5. નીચે આપેલ ગણ અને તેના આધારે બનતા શબ્દોની યોગ્ય જોડ ગોઠવો.
 1. 'ય' ગણ (A) જકાત
 2. 'મ' ગણ (B) સરસ
 3. 'ન' ગણ (C) નમૂનો
 4. 'જ' ગણ (D) કંકોત્રી
 (A) (C-1), (D-2), (B-3), (A-4) (B) (A-1), (B-2), (C-3), (D-4)
 (C) (B-4), (A-3), (C-2), (D-1) (D) (C-2), (B-3), (A-1), (D-4)
6. છંદ વિશેની કઈ માહિતી ખોટી છે ?
 (A) તીવ્ર અનુસ્વારવાળો અક્ષર ગુરુ ગણાય છે.
 (B) વિસર્ગવાળો અક્ષર વિસર્ગના ઉચ્ચારણને કારણે ગુરુ ગણાય છે.
 (C) મંદાકાંતા છંદમાં 4 અને 10 મા અક્ષરે યતિ આવે છે.
 (D) 'પંકજ' શબ્દના તમામ અક્ષર લઘુ ગણાય છે.
7. છંદ એ કવિતાનું ..... છે.
 (A) શીર્ષક (B) શરીર (C) માપ (D) હૃદય
8. યુ માતા .... જ ..... નસ ..... ગા.
 (A) રાભાલ (B) રાલભા (C) ભાલરા (D) રાભલા
9. નીચેનામાંથી કયા શબ્દમાં જોડાક્ષરને કારણે આગળનો અક્ષર થડકારો અનુભવતો નથી ?
 (A) કૃષ્ણ (B) મિત્ર (C) ફર્યા (D) કર્મ
10. નીચેનામાંથી કયો શબ્દ તીવ્ર અનુસ્વાર ધરાવતો નથી ?
 (A) મંથન (B) હંસ (C) શું (D) પંડિત
11. નીચે આપેલા શબ્દોની કુલ માત્રાની સંખ્યા બાબતે એક વિકલ્પ જુદો પડે છે. શોધો.
 (A) અગત્ય (B) કંકણ (C) સમષ્ટિ (D) આસક્તિ
12. આપેલ શિખરિણી છંદની કંઈ પંક્તિમાં યતિભંગ થતો નથી ?
 (A) વળાવી બા આવી નિજ સકલ સંતાન કમશઃ
 (B) અસત્યો માંહેથી પ્રભુ ! પરમ સત્યે તું લઈ જા.
 (C) મળ્યાં તારા દ્વારા હૃદય સરખા ભાવ મમતા.
 (D) હજી તારી કાયા મુજ નયન સામે ઝળહળે.
13. નીચેનામાંથી છંદના પ્રકારને આધારે એક વિકલ્પ અલગ પડે છે. શોધો.
 (A) ભુજંગી (B) ચોપાઈ (C) સ્તંભર (D) વંશસ્થ
14. નીચેનામાંથી કઈ વિગત અસ્વીકાર્ય છે ?
 (A) જે છંદમાં યતિ વપરાય તેને અખંડ છંદ કહે છે.
 (B) માત્રામેળ છંદમાં અમુક માત્રા પછી આવતા ભારને તાલ કહે છે.
 (C) લઘુ-ગુરુ અક્ષરના ઉચ્ચારણમાં જે સમય જાય તેને માત્રા કહે છે.
 (D) ત્રણ લઘુ - ગુરુ અક્ષરના બનેલા સમૂહને ગણ કહે છે.
15. 'છંદ' શબ્દના અર્થ બાબતે કયો વિકલ્પ અયોગ્ય છે ?
 (A) અક્ષર કે માત્રાના નિયમથી બનેલી કવિતા.
 (B) વાસણ પરનો ડાઘ
 (C) પુનરાવર્તન
 (D) વ્યસન
16. પંક્તિમાં મધુરતા ઉત્પન્ન કરવા માટે અક્ષરોની અમુક ચોક્કસ પ્રકારની ગોઠવણી કરવામાં આવે છે. આ ગોઠવણી એટલે.....
 (A) અલંકાર (B) કવિતા (C) છંદ (D) એકપણ નહીં
17. નીચેના વિધાનોમાં આપેલી માહિતી ધ્યાને લઈને નિર્ણય કરો.
 1. એક ગુરુ અક્ષરના સ્થાને બે લઘુ અક્ષરના પ્રયોગથી ઊભી થતી પરિસ્થિતિને શ્રુતિભંગ કહેવાય છે.
 2. છંદ એ કવિતાનું માપ છે. અંગ્રેજીમાં તેને મીટર કહે છે.
 3. આચાર્ય પિંગલે છંદશાસ્ત્રની રચના કરી હોવાથી આ શાસ્ત્રને પિંગળશાસ્ત્ર પણ કહે છે.
 4. 'અનુષ્ટુપ' એ અર્વાચીન સાહિત્યનો સૌપ્રથમ છંદ છે.
 (A) 1 અસત્ય છે. 2, 3, 4 સત્ય છે.
 (B) 1, 4 અસત્ય છે. 2, 3 સત્ય છે.
 (C) 1, 2, 3, 4 સત્ય છે.
 (D) 1, 3 અસત્ય છે. 2, 3 સત્ય છે.
18. નીચેના કથનોની સત્યતા તપાસો.
 1. માત્રામેળ છંદમાં માત્રાઓની સંખ્યા નિશ્ચિત હોય છે. તેમાં અક્ષરો હોતા નથી.

ANS :

1. (B) 2. (D) 3. (B) 4. (C) 5. (A) 6. (D) 7. (C) 8. (A) 9. (C) 10. (C) 11. (D) 12. (C) 13. (B) 14. (A) 15. (C) 16. (C) 17. (C)

યુનિટ - 8 સમાસ

- નીચેનામાંથી કયા વાક્યમાં સામાસિક પદ છે ?
(A) આજે મામા જમવા આવવાના છે.
(B) શ્રીકૃષ્ણએ મોરમુગટ ધારણ કર્યો હતો.
(C) મેં બજારમાંથી વાસણ ખરીદ્યાં.
(D) આપણે બોલવામાં પણ આવું જ કરતા હોઈએ છીએ.
- નીચેનામાંથી કયો સામાસિક શબ્દ નથી ?
(A) પ્રકૃતિ (B) વિદ્યાર્થી (C) ખગ (D) અખૂટ
- નીચેનામાંથી કયું શબ્દજૂથ સામાસિક શબ્દો દર્શાવતું નથી ?
(A) જાળાંખરા, મણિમોતીકોષ, રોકકળ, બીજેત્રીજે
(B) લાગણી, વરસાદ, આવવાનું, લગાડવું
(C) શયનખંડ, દેવદૂત, મનઃકામના, ચરણસ્પર્શ
(D) પરમેશ્વર, વૃદ્ધાવસ્થા, બાળવય, આયુધારા
- નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ અપાદાન તત્પુરુષ દર્શાવે છે ?
(A) સજાપાત્ર (B) પથભ્રષ્ટ
(C) ઘરઘણી (D) રાજકુમાર
- નીચેનામાંથી કયું શબ્દજૂથ અલગ પડે છે ?
(A) અગ્રેસર, અપ્સરા, વસુંધરા, યશોધરા
(B) અનુજ, સરોજ, પંકજ, ક્ષિતિજ
(C) ગોપાલ, ભયંકર, કૃત્ત્વ, સંચાલક
(D) વજ્રલેપ, તર્કબદ્ધ, સત્યાગ્રહ, ગંગાજળ
- નીચે દર્શાવેલા સામાસિક શબ્દ એ તેના પ્રકારની કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) પિતાપ્રેમ - તત્પુરુષ
(B) માબાપ - દ્વન્દ્વ
(C) વિચારવૈભવ - મધ્યમપદલોપી
(D) વિનાશકર - ઉપપદ
- નીચેની જોડીને યોગ્ય રીતે ગોઠવો અને સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.
1. નરસિંહ, સોમદષ્ટિ, વિશ્વવાહી A. ઉપપદ
2. કુલોદ્ધારક, અંગરક્ષક, હાનિકારક B. કર્મધારય
3. કાર્યકુશળ, જળકીડા, જીવનસાધના C. અવ્યયીભાવ
4. પ્રત્યક્ષ, પરોક્ષ, પ્રતિબિંબ, પ્રતિબંધ D. તત્પુરુષ
(A) B - 1, C - 4, A - 2, D - 3
(B) D - 3, C - 2, B - 1, A - 4
(C) A - 1, B - 2, C - 3, D - 4
(D) D - 1, B - 3, C - 1, A - 2
- નીચેનામાંથી કયું શબ્દજૂથ કર્મધારય સમાસ દર્શાવતું નથી ?
(A) હૈયાસગડી, જીવનવન, પવનવેગ, વદનકમળ
(B) ભારતદેશ, બાબુમામા, તીર્થોત્તમ, મધમીઠું
(C) દશાનન, પુણ્યશ્લોક, નિર્ધન, બહુરૂપી
(D) પરમેશ્વર, સંસારસાગર, ચરણકમળ, વીજવેગ
- ગૃહપ્રવેશ, આદરયોગ્ય, કષ્ટસાધ્ય, ઋણમુક્ત, મહર્ષિ, પ્રયોગશાળા - આપેલ સમાસના ઉદાહરણો પૈકી જુદા પડતા

- સમાસનો પ્રકાર નીચેનામાંથી શોધો.
(A) તત્પુરુષ (B) બહુવ્રીહિ
(C) કર્મધારય (D) દ્વન્દ્વ
- નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ સમાસના પ્રકારની દૃષ્ટિએ જુદો પડે છે ?
(A) સિદ્ધપુરુષ (B) હીનકર્મ
(C) પૂર્વજ્ઞાન (D) વહીવંચો
  - નીચેનામાંથી કઈ જોડ અયોગ્ય છે ?
(A) મનોહર, ફણીધર, ગ્રંથકાર - ઉપપદ
(B) ગિરિજા, તજજ્ઞ, સ્વસ્થ - ઉપપદ
(C) પીતામ્બર, ઘનશ્યામ, ભીખાશેઠ - કર્મધારય
(D) આબરૂ, લોકપ્રિય, શોકાતુર, કર્મધીન - બહુવ્રીહિ
  - નીચેનામાંથી કેટલા ઉદાહરણ ઉપપદ સમાસના છે ?
1. અનુગ 2. નિશાયર 3. સહાયક 4. સુજ
(A) એક (B) તમામ (C) ત્રણ (D) બે
  - નીચેના ઉદાહરણો અંગે વિચારો - રેખાંકિત શબ્દો ધ્યાને લો.
1. દસ રૂપિયે હારો ભાત, એ જ પ્રમાણે બધી ચીજવસ્તુ.
2. સૂર્યમંદિરે ગુંજતો હું ધવલતેજનો ભુંગ.
3. દશેરાના દિવસે રાવણવધ કરવાની જરૂર નથી.
4. શરીફ ડાકુઓ ગરીબ પ્રજાના હાડમાંસ ચૂંથવામાં અરેરાટી નહોતા અનુભવતા.
(A) 1, 4 માં દ્વન્દ્વ અને 2, 3 માં તત્પુરુષ
(B) 1, 3 માં દ્વન્દ્વ અને 2, 4 માં તત્પુરુષ
(C) 2, 3 માં દ્વન્દ્વ અને 1, 4 માં તત્પુરુષ
(D) 1, 4 માં તત્પુરુષ અને 2, 4 માં દ્વન્દ્વ
  - નીચેનામાંથી કયા વિધાનમાં દ્વન્દ્વ સમાસ નથી ?
1. જે વ્યક્તિ દાવપેચ રમે અને છળકપટમાં રાચે તેનું શરીર સાવ નીરોગી ન રહી શકે.
2. ભણેલા લોકો ખાવાપીવામાં અભણની જેમ વર્તે છે.
3. દાળચોખા આપું તે ખીચડી બનાવી નાખ.
4. ભણવાગણવાની ઉંમરે તે ખેતરમાં લાકડા કાપતો.
5. જીવલો આવે ત્યારે બાનું થોડું ઘણું કામ પણ કરી જાય.
(A) માત્ર 1, 2 (B) માત્ર 1, 5
(C) તમામમાં છે. (D) માત્ર 1, 2, 5
  - નીચેનામાંથી કયા વાક્યમાં સામાસિક શબ્દ નથી ?
(A) શ્રી વીરચંદ ગાંધીનો દેશપ્રેમ તેમની વાતોમાંથી ઝળકતો હતો.
(B) આ રીતે ક્યારેય જીવલો ઋણમુક્ત નહીં થઈ શકે.
(C) તે મનગમતું ખાતો હતો
(D) બાપુજીના સ્વર્ગવાસ પછી બધું બાએ સંભાળી લીધું.
(A) A અને B માંથી નથી (B) માત્ર C માં નથી
(C) તમામ વાક્યોમાં છે. (D) માત્ર D માં નથી.

ANS :

1. (B) 2. (B) 3. (B) 4. (B) 5. (D) 6. (C) 7. (A) 8. (C) 9. (C) 10. (D) 11. (D) 12. (B) 13. (A) 14. (C) 15. (C)

યુનિટ - 11

ક્રિયાવિશેષણ

1. નીચેનામાંથી કયા વાક્યમાં ક્રિયાવિશેષણ છે ?
 (A) અમારી છત્રી એમ તૂટી ન જાય.
 (B) નર્મદાએ મને જાગૃત કર્યો છે.
 (C) હું આજે નહીં આવી શકું.
 (D) અમે મગફળી વાવી
2. ટ્રેનના સમયે એને ચિઢી મળી. - વાક્યમાં કયું ક્રિયાવિશેષણ રહેલું છે ?
 (A) સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) માત્રાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) એકપણ નહીં
3. નીચેનામાંથી કયા વિધાનમાં સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ નથી ?
 (A) થાક કે કંટાળાની કદી ફરિયાદ કરી નથી.
 (B) પ્રિય કવિ રાજેન્દ્ર શુક્લ કાયમ સાથે જ રહે.
 (C) એ સલાહો હું પાંચ મિનિટમાં ભૂલી ગયો.
 (D) બા અમને વાર્તા સંભળાવતા.
4. નીચેનામાંથી એક વિધાનમાં સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ નથી, શોધો.
 (A) હવે એ જયહિંદ હોટલમાં રહેતી હતી.
 (B) ગયા અઠવાડિયે અમારી શાળામાં શિક્ષણમંત્રી આવ્યા હતા.
 (C) અમારી શાળામાં 15 મી ઓગસ્ટે શિક્ષણમંત્રી આવ્યા હતા.
 (D) વેકેશન જલદી પૂરું થઈ ગયું.
5. નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
 (A) સાહેબ કાંઈ પૂછે તો ફટાફટ જવાબ આપજે - રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) એકવાર અમારી શાળામાં શિક્ષણમંત્રી આવ્યા હતા. - સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) એ માંડ બોલી શકી : હલ્લો.... - રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) નરેન થોડું ચાલે છે. - સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
6. નીચેનામાંથી કયા વિકલ્પમાં રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ નથી ?
 (A) વરસાદ એકધારો પડવા માંડ્યો.
 (B) એલા એ ગમાર, જરા ધીમો બોલતો જા.
 (C) ખીચડી મને બહુ ભાવે નહીં.
 (D) અભાનપણે એણે વાળ ઠીક કર્યા.
7. સાગના ઝાડને જાણે કોઈએ રાતોરાત શણગારી લીધાં - રેખાંકિત શબ્દ કયું ક્રિયાવિશેષણ છે ?
 (A) સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) માત્રાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) અભિગમવાચક ક્રિયાવિશેષણ
8. નીચેનામાંથી કયા વિધાનમાં રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ નથી ?
 (A) એકાએક ફગફગિયો દીવો બુઝાઈ ગયો.
 (B) મળેલા જ્ઞાનને આચરણમાં મૂકવાનું એટલું સહેલું નથી.
 (C) બેટા તું નિરાંતે સૂઈ જા.
 (D) તેણે અજંપામાં રાત વિતાવી.
9. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ અલગ પડે છે ?
 (A) બાને તેમના પૈસા નિયમિત મળતા.
 (B) તે તરત સાવધ થઈ ગઈ.
 (C) બધા બગીચામાં બેઠા હતા.
 (D) ચુપચાપ સુશી સાંભળતી હતી.
10. રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ ન હોય તેવો એક વિકલ્પ શોધો.
 (A) ઓચિંતુ કોઈ મને રસ્તે મળે ને ધીમેથી પૂછે કે કેમ છે ?
 (B) બા બિચારી રાતદિવસ વૈતરું કરતી.
 (C) રાતોરાત આવડી મોટી ઈમારત બની ગઈ ને ખબરેય ન પડી.
 (D) ઘર આસાનીથી મળી ગયું.
11. વિદ્યાર્થીએ સાચવીને જવાબ લખ્યો. - આ વાક્યમાં વપરાયેલ ક્રિયાવિશેષણનો પ્રકાર જણાવો.
 (A) રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) માત્રાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) એકપણ નહીં
12. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ બંધબેસતો નથી ?
 (A) ઓચિંતો, શાંતિથી, એકદમ - રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) બગીચામાં, મેદાનમાં, અહીં - સ્થળવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) થોડી, બહુ, જરાક - અભિગમવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) સખત, અચાનક, અતિશય - માત્રાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ
13. આસપાસ : સ્થાનવાચક વિશેષણ
 ક્યારેક : .....
 (A) સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) માત્રાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) રીતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) ક્રમવાચક ક્રિયાવિશેષણ
14. બસ, કદાચ, ચોક્કસ, ભલે, ખરેખર, જરૂર - આ શબ્દોને ક્રિયાવિશેષણના કયા પ્રકારમાં સમાવીશું ?
 (A) સમયવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (B) અભિગમવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) દંઢતાવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (D) મક્કમતાવાચક ક્રિયાવિશેષણ
15. સારું પરિણામ મેળવવા માટે હું મહેનત કરું છું. - આ વાક્યમાં વપરાયેલ ક્રિયાવિશેષણનો પ્રકાર જણાવો.
 (A) હેતુવાચક ક્રિયાવિશેષણ (B) જાતિવાચક ક્રિયાવિશેષણ
 (C) માત્રાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ (D) એકપણ નહીં

ANS :

1. (C) 2. (A) 3. (D) 4. (D) 5. (D) 6. (C) 7. (B) 8. (B) 9. (C) 10. (B) 11. (A) 12. (C) 13. (A) 14. (B) 15. (A)

યુનિટ - 15 વાક્યના પ્રકાર

- નીચેના વાક્યોમાંથી કયા વાક્યમાં પ્રક્રિયા નથી ?
(A) વાવાઝોડને કારણે ચાર ઝાડ મૂળમાંથી ઊખડી પડ્યાં.
(B) નદીમાં પૂર આવ્યું.
(C) છોકરો પાણીમાં કૂદ્યો.
(D) કાલે અહીં મોગરા ખીલશે.
- નીચેનામાંથી કયા વાક્યમાં સ્થિતિ દર્શાવાઈ છે ?
(A) નોટ અને ચોપડી ટેબલ પર છે.
(B) બસ પાણીમાં પડી.
(C) ખેડૂત હળથી ખેતર ખેડે છે.
(D) સુનિલ નિબંધ લખે છે.
- નીચેના વિકલ્પોમાંથી ક્રિયા દર્શાવતું વાક્ય શોધો.
(A) જુમાએ વેશુને બચાવવા ખૂબ જ પ્રયત્નો કર્યા.
(B) માળામાં કાગડીના બચ્ચા છે.
(C) ભેંસને બે શીંગડા હોય છે.
(D) વહેલી સવારે ઘર પડી ગયું.
- ‘આચાર્યએ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવાસ અંગે જણાવ્યું’ - આ વિધાનનું કર્મણિ વાક્યમાં રૂપાંતર માટેનો સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.
(A) આચાર્યને વિદ્યાર્થીઓને પ્રવાસ અંગે જણાવ્યું.
(B) આચાર્ય દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવાસ અંગે જણાવવામાં આવ્યું.
(C) આચાર્યથી વિદ્યાર્થીઓને પ્રવાસ બાબતે જણાવ્યું.
(D) આચાર્યથી વિદ્યાર્થીઓને પ્રવાસ અંગે જણાવવાનું હતું.
- ટ્રાફિકના કારણે અમારાથી મોડું અવાયું - વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
(A) કર્તરિ (B) કર્મણિ (C) ભાવે (D) પ્રેરક
- બા, તું અમને એ ગીત ગવડાવને ! વાક્યનો પ્રકાર જણાવો. ?
(A) કર્તરિ (B) કર્મણિ (C) ભાવે (D) પ્રેરક
- નીચેનામાંથી કયું ભાવે વાક્ય નથી ?
(A) એનાથી માંડ બોલી શકાયું.
(B) દેવજીથી વધારે આકળા થઈને બોલાઈ ગયું.
(C) વિદ્યાર્થીઓને માંડ માંડ સમજાયું.
(D) જીવલાએ મોટી દીકરી પાસે ચોખા દળાવ્યા.
- સકીનાના મૃત્યુનો ભેદ રમજૂથી પણ ન ઉકેલી શકાયો. - આ વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
(A) કર્તરિ (B) કર્મણિ (C) ભાવે (D) પ્રેરક
- નીચેનામાંથી એક વિકલ્પમાં સંકુલ વાક્ય રહેલું છે શોધો.
(A) હું નથી માનતો કે પિતાશ્રીની સમજવાની શક્તિ ઓછી હશે.
(B) હોસ્પિટલના ડોક્ટર અને ફાર્માસિસ્ટે રકતદાન કર્યું.
(C) ગોપાલબાપાએ આંબા, જાંબુડા અને ચીકુ વાવ્યાં છે.
(D) ચંદનવાડી આગળ શેષ નદી બહુ ઘાટીલો વળાંક લે છે.
- દેવરાજની ધગશથી ઘરશાળાના સંચાલક પ્રભાવિત થઈ ગયા હતા એટલે તેમણે વસુધાના કાર્યકર ભગવાનજીભાઈને વાત કરી. - આ વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
(A) સારું વાક્ય (B) સંકુલ વાક્ય
(C) સંયુક્ત વાક્ય (D) ભાવે વાક્ય
- જો હું અધ્યાપક હોત તો વિદ્યાર્થીઓને મૂલ્યલક્ષી વાતો રસથી સમજાવત. - વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
(A) સારું વાક્ય (B) સંયુક્ત વાક્ય
(C) સંકુલ વાક્ય (D) આજ્ઞાવાચક
- વાક્ય અને તેના પ્રકાર અંગેની ખોટી જોડ પસંદ કરો.
(A) મારું આટલું માનશો તો સો વર્ષ જીવશો - સંભાવનાર્થ
(B) બા, મારા ગળામાંથી સોનાની કંઠી કાઢી લે - આજ્ઞાવાચક
(C) જો પરીક્ષા આપી હોત તો પાસ થઈ જવાત - ક્રિયાતિપત્યર્થ
(D) બીજાને દીન દુઃખિયાની સેવા કરતા શીખવ - કર્તરિ
- ‘ત્યાગ અને સમર્પણની ભાવના લોકોમાં પડી છે એટલે સંસ્કૃતિ જીવે છે.’ - આ વાક્યમાં રહેલ ઉદ્દેશ્યખંડ માટેનો સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.
(A) સંસ્કૃતિ (B) ભાવના
(C) ત્યાગ અને સમર્પણની ભાવના (D) સંસ્કૃતિ જીવે છે.
- વાક્ય અને તેના પ્રકાર અંગેની કઈ જોડ અયોગ્ય છે ?
(A) હવે મારે તેનો કશો ઉપયોગ નથી. - નકારવાક્ય
(B) માળું, ગાંડાની પણ દુનિયા લાગે છે. - ઉદ્ગાર વાક્ય
(C) મને બારમું ઊતરીને તેરમું બેઠું - સંકુલ વાક્ય
(D) કલ્પેશ કવિતાગાન કરી રહ્યો છે. - કર્તરિ વાક્ય
- પુરુષોના પાપોનું પ્રાયશ્ચિત કેટલીક વાર સ્ત્રીને કરવું પડે છે. - આ વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
(A) વિધ્યર્થ વાક્ય (B) આજ્ઞાર્થ વાક્ય
(C) સંભાવનાર્થ વાક્ય (D) પ્રેરક વાક્ય
- નીચેનામાંથી કયું વાક્ય પુનઃપ્રેરક છે ?
(A) માએ કુસુમાયુધને સુવડાવ્યો.
(B) આચાર્યએ શિક્ષક દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ પાસે શાળાના મેદાનમાં વૃક્ષો વવડાવ્યાં.
(C) મમ્મીએ મારી પાસે છૂંદાનું તપેલું તડકામાં મુકાવ્યું.
(D) એ સાંજે મોટી બહેને બધાને ખૂબ હસાવ્યા.
- ‘પછી મેં દફતરમાં નોટો ભરી’ - આ વાક્યનું પ્રેરક વાક્યમાં રૂપાંતર કરો.
(A) પછી મેં એની પાસે જ દફતરમાં મારી નોટો ભરાવી.
(B) પછી મેં અને ભાઈએ દફતરમાં નોટો ભરી.
(C) પછી મેં મારી નોટો જાતે જ દફતરમાં ભરી.
(D) પછી મેં તેની નોટો મારા દફતરમાં ભરી.

ANS :

1. (C) 2. (A) 3. (A) 4. (B) 5. (C) 6. (D) 7. (D) 8. (B) 9. (A) 10. (C) 11. (C) 12. (D) 13. (C) 14. (C) 15. (A) 16. (B) 17. (A)

યુનિટ - 16

વાક્યશુદ્ધિ

1. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ શુદ્ધ વાક્યને દર્શાવે છે ?
(A) રાજા, રાણી ને કુંવર ગયા.
(B) રમાએ રાતાં ફૂલ લીધાં.
(C) તમે એ પાઠ કે કવિતા વાંચ્યા લાગતા નથી.
(D) મેં વંદન કર્યા અને દર્શન કર્યા.
2. ભાષા શુદ્ધિની દૃષ્ટિએ કયું વિધાન સાચું છે ?
(A) આ રૂમ બાધવા માટે દાન મળેલ છે.
(B) તેણે દરિયાકિનારે બગલો બાંધ્યો.
(C) પહેલા પાણી પાળ બાંધવી જોઈએ.
(D) મેં પન્નાલાલની નવલકથા વાંચી.
3. કયો વિકલ્પ અશુદ્ધ વાક્યરચનાને દર્શાવે છે ?
(A) વહેલાસર આવી જાજો.
(B) કુમાર નામે એક છોકરો હતો.
(C) સવિનય આપને હું આ વિગત જણાવું છું.
(D) ગાડીમાં અનાજ ભર્યું હતું.
4. નીચેનામાંથી કેટલા વાક્યો શુદ્ધ છે ?
1. એક કંડલા નામનું બંદર છે.
2. અધ્યેતાનું એક માત્ર લક્ષ હોય છે - શ્રેષ્ઠ અધ્યયન
3. આ વાસણની શું કિંમત છે ?
4. ખુશનભાઈ સજ્જન માણસ છે.
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 3
(C) માત્ર 2, 3 (D) એકપણ નહીં
5. વગર જણાવે ઘેર હાજર રહેવું નહીં. - આ વાક્યનું શુદ્ધ વાક્ય નીચેના વિકલ્પોમાંથી શોધો.
(A) જણાવ્યા વગર ગેરહાજર ન રહેવું.
(B) વગર જણાવે ગેરહાજર ન રહેવું.
(C) જણાવીને ગેરહાજર ન રહેવું.
(D) જણાવ્યા સિવાય ઘેરહાજર ન રહેવું.
6. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ ભાષાકીય દૃષ્ટિએ શુદ્ધ છે ?
(A) સગવડતા, અગવડતા, શરતચૂક
(B) વહેલાસર, અંજળપાણી, પિતરાઈભાઈ
(C) નૈર્ઋત્ય, મિલકત, દૃષ્ટિ
(D) ભીતરમાં, સુસ્વાગત, સત્ય હકીકત
7. ભાષાશુદ્ધિના વિવિધ નિયમો અંતર્ગત નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ બંધબેસતો નથી ?
(A) સામાસિક શબ્દો ભેગા લખાય છે.
(B) નામયોગી શબ્દોથી અલગ લખાય છે.
(C) સંયુક્ત કે સહાયકારક ક્રિયાપદ છૂટા લખાય.
(D) 'પણ' શબ્દ સંયોજક તરીકે શબ્દની સાથે લખાય.
8. અહીં ગંદકી કરવી નહિ કરનારને સજા થશે. - આ વાક્યને અર્થસભર બનાવવા માટે વાક્યના કયા શબ્દ પછી અલ્પ વિરામ મૂકશો.
(A) ગંદકી (B) કરવી (C) નહિ (D) કરનારને
9. વર્ગના એકએક વિદ્યાર્થીએ ફાળો આપ્યો. - આ વાક્યના કયા શબ્દમાં ભૂલ છે ?
(A) વર્ગના
(B) એકએક
(C) વિદ્યાર્થીએ
(D) એકપણ શબ્દમાં ભૂલ નથી.
10. કયું વાક્ય અશુદ્ધ છે ?
(A) મેં ચપ્પું કે પેન્સિલ લીધી નથી.
(B) ખેતરમાં બકરી કે ઊંટ પેટું નથી.
(C) મેં યાદી કે ઠરાવો વાંચ્યા નથી.
(D) મેં ચાવી કે તાળું જોયાં નથી.
11. ભાષાકીય દૃષ્ટિએ શુદ્ધ ન હોય તેવું વાક્ય કયું છે ?
(A) પ્રત્યેક વિદ્યાર્થી પરીક્ષા આપે જ.
(B) દરેક નાગરિકોની એ ફરજ છે.
(C) હરેક માણસે શરીર સાચવવું જોઈએ.
(D) સમાજના એકએક માણસે સંકલ્પ લીધો.
12. અનુસ્વારનો અયોગ્ય ઉપયોગ થયો હોય તેવું વાક્ય કયું છે ?
(A) આદું અને લીંબું આરોગ્ય માટે સારાં છે.
(B) ધોળાં ધોળાં સસલાં દોડતાં દોડતાં આવ્યાં.
(C) રામ અને લક્ષ્મણ વનમાં ગયા.
(D) સાંજે મોટાં બહેન આવશે.
13. નીચેનામાંથી કયું વિધાન અસ્વીકાર્ય છે ?
(A) 'માત્ર' શબ્દ નિપાત તરીકે અલગ લખાય છે.
(B) 'માત્ર' શબ્દ પ્રત્યેક એવા અર્થમાં શબ્દની સાથે લખાય છે.
(C) સગાઈસૂચક કે માનવાચક શબ્દો નામની સાથે લખાય છે.
(D) વિકારી વિશેષણો લિંગ-વચન પ્રમાણે બદલાતા નથી.
14. કલેક્ટરનો મુકામ ..... હતો.
(A) ધર્મશાળામાં (B) અતિથિગૃહમાં
(C) પથિકાશ્રમમાં (D) મુસાફરખાનામાં
15. નીચેનામાંથી જોડણીની દૃષ્ટિએ અશુદ્ધ વાક્ય દર્શાવતો વિકલ્પ કયો છે ?
(A) હું કામ જલ્દી પૂરું કરવાની ખાત્રી આપું છું.
(B) હું રેલવે દ્વારા આવવાનો છું.
(C) હોશિયાર વિદ્યાર્થીઓને નિમણૂક આપી.
(D) તેની વર્તણૂક સારી હતી.
16. કયું વાક્ય અશુદ્ધ છે ?
(A) મારો પ્રતિસ્પર્ધી હારી ગયો.
(B) દુર્જન પુરુષોનો કોણ વિશ્વાસ કરે ?
(C) બાબર નામે એક બાદશાહ હતો.
(D) વધારે ચા પીવી સારી નથી.

ANS :

1. (B) 2. (D) 3. (A) 4. (D) 5. (A) 6. (C) 7. (D) 8. (C) 9. (D) 10. (D) 11. (B) 12. (A) 13. (D) 14. (B) 15. (A) 16. (B)

યુનિટ - 17 જોડણી

1. નીચેમાંથી કઈ જોડણી સાચી છે ?
(A) દિવાળતી (B) ભુલયુક્ત (C) ફરજિયાત (D) વિભુતિ
2. નીચેનામાંથી કઈ જોડણી ખોટી છે ?
(A) પિઠીકા (B) શીર્ષસિન (C) કંગાલિયત (D) મયૂર
3. નીચેનામાંથી કઈ જોડણી ખોટી છે ?
(A) પ્રતીતિ (B) દૂષણ (C) મૂંઝવણ (D) ભિષ્મ
4. નીચેનામાંથી કઈ જોડણી ખોટી છે ?
(A) લીલોતરી (B) ભુલભુલામણી (C) ચુકવણી (D) મિઠાઈ
5. નીચેનામાંથી અશુદ્ધ શબ્દ શોધો.
(A) માતૃછાયા (B) ચુપકીદી (C) ટુકડો (D) મનઃકામના
6. નીચેનામાંથી કયો શબ્દ ખોટી રીતે લખાયેલો છે ?
(A) વાઈસર (B) સિનિયર (C) ન્યુમોનિયા (D) ડ્રાયવર
7. શબ્દબંધારણ અને જોડણીની દૃષ્ટિએ કયો શબ્દ સ્વીકારી શકાય તેમ નથી ?
(A) પ્રસંશા (B) જયોતીન્દ્ર (C) મધુસૂદન (D) ખિલખિલાટ
8. જોડણીભેદથી અલગ થતા અર્થ બાબતે કયો વિકલ્પ અયોગ્ય છે ?
(A) રાશિ-ઢગલો (B) દીશ - સૂર્ય (C) ખચિત - ચોક્કસ (D) પુરી - નગરી
9. નીચેનામાંથી કયું જોડણીજૂથ ખોટું છે ?
(A) યુયુત્સુ, ઊજળું, સુશોભિત, દીવાલ (B) જંદગી, જલ્લો, દિકરી, નિડર (C) કસ્તૂરી, દીવાસળી, સારથિ, દીપ્તિ (D) ભલુંબૂરું, સમાધિ, હૂંડી, વિચિત્ર
10. ખોટી જોડણીવાળા શબ્દો શોધો.
(A) આબરૂ, મશગૂલ, અર્થજ્ઞાયા, ખાટીમીઠી (B) ક્ષિતિજ, શિથિલ, શારીરિક, વ્યૂહ (C) અનુભૂતિ, શિરીષ, કાનૂન, ઝિંદાદિલી (D) પરીચિત, દિક્ષિત, નિલાંબર
11. નીચેના અંગ્રેજી શબ્દોમાં જોડણી બાબતે કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
(A) કિડની, બિસ્કિટ, મિલિટરી, મીડિયમ (B) ઈમ્યુનીટી, ઈન્ટરવ્યુ, ડિવીડંડ, માર્ક્સ (C) ટાઈફોઈડ, ફાઈનલ, ફાઈબર, બોઈલર (D) વીડિયો, થિયેટર, પીરિયડ, કુરિયર
12. ‘બુભૂક્ષુ’ શબ્દની સાચી જોડણીવાળો શબ્દ લખો.
(A) બૂભુક્ષુ (B) બૂભૂક્ષુ (C) બૂભુક્ષું (D) બુભુક્ષુ
13. સાચી જોડણી શોધીને લખો.
(A) પરોઢિયું (B) વિજળી (C) ગિરીવર (D) નીતીબોધ
14. નીચેનામાંથી કયો શબ્દ સાચો છે ?
(A) સન્યાસી (B) ચાલીસ (C) તસ્વીર (D) પાઉડર
15. ‘હવે પછી કોઈને સ્વેચ્છાએ જોડણી કરવાનો અધિકાર નથી.’ - ગુજરાતી ભાષાની જોડણી સંદર્ભે બોલાયેલું આ વિધાન કોનું છે ?
(A) ડૉ. કલામ (B) મહાત્મા ગાંધી (C) સ્વામી વિવેકાનંદ (D) એકપણ નહીં
16. જોડણી અંગેની કઈ માહિતી અયોગ્ય છે ?
(A) તત્સમ શબ્દોની જોડણી મૂળ પ્રમાણે કરવામાં આવે છે. (B) ગુજરાતી ભાષામાં સાર્થ જોડણીકોશ પ્રમાણેની જોડણી માન્ય ગણાય છે. (C) ‘સહુ’ ને ‘સૌ’ બંને શબ્દો ગુજરાતીમાં વપરાય છે. (D) કામદેવના પત્ની માટે ‘રતી’ શબ્દ વપરાય છે.
17. નીચેનામાંથી ખોટી જોડણી દર્શાવતું જોડકું પસંદ કરો.
(A) પુત્રવધૂ, રિક્ષા, ઝેરોક્સ, જોક્સ (B) ઓગષ્ટ, ઓક્ટોમ્બર, યુધિષ્ઠીર, નિતિશ (C) પગલુછણિયું, ખુશબૂ, સુરમાધુર્ય, બીમાર (D) મિજબાની, ગળથૂથી, આહુતિ, પીતાંબર
18. નીચેનામાંથી કયું જોડકું સાચું છે ?
(A) આરજુ, ચિન્હ, ગ્રહપતિ, લાયબ્રેરી (B) બિલ્કુલ, શપ્સ, અદ્રશ્ય, બિરૂદ (C) નુકસાન, મિનિટ, મીનાક્ષી, પૃથક્કરણ (D) પ્રત્યર્પણ, અશ્વમેધ, સદેવ, ઉણપ
19. નીચેનામાંથી જોડણીની દૃષ્ટિએ કયો શબ્દ ખોટો છે ?
(A) પ્રદૂષણ (B) તીક્ષ્ણ (C) શૂંખલા (D) કવિયત્રી
20. નીચેનામાંથી ખોટો શબ્દ કયો છે ?
(A) વ્યાજબી (B) સ્રોત (C) શૂંગાર (D) શરૂઆત
21. જોડણી એટલે .....
(A) લેખનપદ્ધતિ (B) જોડવાનું કામ કે રીત (C) શબ્દ લખવા અક્ષરોને જોડવાની રીત (D) આપેલ તમામ
22. સંસ્કૃતના પિચ્છ શબ્દમાંથી ફેરફાર સાથે આવેલો શબ્દ ..... ને આપણે ..... શબ્દ તરીકે ઓળખી શકીએ.
(A) પીંછું, તદ્ભવ (B) પિચકારી, તદ્ભવ (C) પિછાણ, તત્સમ (D) પાછળ, તત્સમ
23. નીચેનામાંથી કયું શબ્દજૂથ ખોટી જોડણી ધરાવે છે ?
(A) સિક્કો, સિત્તર, ટિપ્પણ, લુચ્ચો (B) પિસ્તાળીસ, ઈસ્પિતાલ, ડુક્કર, સુધ્ધાં (C) જંદગી, લવીંગ, સિંદુર, ટીંગાટોળી (D) લુંગી, રુંબેશ, રતુંબડું, પુંડરીક
24. કુંજો, રુંડ, ડુંગર, ઓચિંતુ, બિંદી, હિંગો - આ છ શબ્દોની જોડણીને તપાસતા નીચેનામાંથી કયો જોડણીનો નિયમ લાગુ પાડી શકાય ?
(A) તીવ્ર અનુસ્વારવાળા ‘ઈ’, ‘ઉ’ હ્રસ્વ લખાય છે.

ANS :

1. (C) 2. (A) 3. (D) 4. (D) 5. (A) 6. (D) 7. (A) 8. (C) 9. (B) 10. (D) 11. (B) 12. (D) 13. (A) 14. (D) 15. (B) 16. (D) 17. (B) 18. (C) 19. (D) 20. (A) 21. (D) 22. (A) 23. (C) 24. (A)

યુનિટ - 28 અપરિચિત શબ્દો

1. જા, તારી માની સોડમાં સંતાર્થ જા. - આ વાક્યમાં વપરાયેલ 'સોડ' શબ્દને બદલે બીજો કયો શબ્દ વાપરી શકાય ?
(A) સુગંધ (B) પડદો (C) ખોળો (D) બાજુ
2. 'શરાફત' શબ્દને બદલે તેના જેવા અર્થવાળો બીજો કયો શબ્દ પસંદ કરશો ?
(A) અમીરી (B) માણસાઈ (C) નબળાઈ (D) શંકા
3. 'અપણા' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) પાર્વતી (B) હાથી (C) સીતા (D) પીપળો
4. શબ્દ અને અર્થની કઈ જોડ યોગ્ય નથી ?
(A) ક્ષપણ - ઉપવાસ (B) મયણ - કામદેવ
(C) કામઠ - ધી (D) ગાથા - કથા
5. 'પોઢણ' શબ્દનો અર્થ કયો છે
(A) ખાટલો (B) પલંગ (C) શયન (D) A, B, C
6. 'હાજરી' માટેનો સમાનાર્થી શબ્દ કયો છે ?
(A) હૈયાતી (B) હયાતી (C) જઠર (D) એકપણ નહી
7. 'રાયલી' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) ગોદડી (B) મટકી
(C) નાની થાળી (D) એકપણ નહી
8. નીચેના શબ્દોમાં કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) ભૂપાળ - રાજા (B) મતીરાં - ચીભડાં
(C) દયિતા - દીકરી (D) ગદરો - કાદવ
9. નીચેનામાંથી કયા વિકલ્પમાં શબ્દનો સાચો અર્થ દર્શાવેલો છે ?
(A) ગુમાસ્તો - કારકુન (B) સખાવત - સલાહ
(C) નિનાદ - અવાજ (D) વેદના - પીડા
10. નીચેનામાંથી કયા વિકલ્પમાં શબ્દનો યોગ્ય અર્થ દર્શાવેલો છે
(A) મમત - જીદ (B) વિટપ - વાંદરું
(C) ઓબાળ - બળતણ (D) પતિયાર - વિશ્વાસ
11. 'સિંધુર' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) સમુદ્ર (B) તળાવ
(C) સિંધ પ્રદેશનો વ્યક્તિ (D) હાથી
12. 'ચૂધડો' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) વાતોડિયા માટે (B) કંજૂસ માટે
(C) ઈર્ષાળુ માટે (D) આદિવાસી માટે
13. 'અજ' શબ્દનો અર્થ ન હોય તેવો વિકલ્પ પસંદ કરો.
(A) બકરો (B) ભરવાડ (C) કામદેવ (D) ચંદ્ર
14. નીચેનામાંથી શબ્દ અને અર્થની કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) ફોફળ - સોપારી (B) ઊજમ - હોશ
(C) સુરપતિ - વાંસળી (D) અનુચર - સેવક
15. 'દાદુર' શબ્દનો અર્થ શોધો.
(A) મેઘગર્જના (B) દેડકો
(C) કાચબો (D) અષાઢ મહિનો
16. નીચેના કયા વિકલ્પમાં શબ્દનો યોગ્ય અર્થ દર્શાવ્યો નથી.
(A) ઘાંધો - ઉતાવળો (B) હડી - દોટ
(C) પર્જન્ય - પરસેવો (D) વપુ - શરીર
17. 'અનુમોદન' શબ્દનો અર્થ શું થાય ?
(A) સંમતિ (B) ટેકો (C) સમર્થન (D) A, B, C ત્રણેય
18. નીચેનામાંથી કયા વિકલ્પમાં શબ્દનો ખોટો અર્થ દર્શાવાયો છે ?
(A) અગાધ - અતિ ઊંડું (B) સરિયામ - ખાનગી
(C) બાર - દિશા (D) સોડમ - પરિમલ
19. નીચે આપેલા શબ્દો અને તેના અર્થ અંગેની યોગ્ય જોડી દર્શાવતો વિકલ્પ પસંદ કરો.
(A) પલાશ - ખાખરો (B) ગવતરી - ગંગા નદી
(C) અર્ધોત્ક - ઊભડક (D) ચમન - બાગ
20. 1. હિકાયત (B) સૈનિક
2. કેવટ (D) વસ્ત્ર
3. વસન (B) નાવિક
4. હશમ (D) વાર્તા
(A) 1 - D, 2 - C, 3 - B, 4 - A (B) 1 - A, 2 - C, 3 - B, 4 - D
(C) 1 - A, 2 - B, 3 - C, 4 - D (D) 1 - D, 2 - C, 3 - B, 4 - A
21. નીચેનામાંથી અપરિચિત શબ્દોની કઈ જોડ બંધ બેસતી નથી ?
(A) ફિરસ્તો - દેવદૂત, પેગંબર
(B) રેવત - ગિરનાર, પર્વત
(C) સરપાવ - ઈનામ, સન્માન
(D) વનેર - રખડેલ, જંગલી
22. જીવન અંજલિ થાજો મારુ જીવન અંજલિ થાજો - આપેલ પંક્તિમાં અંજલિ શબ્દ જેવો - જેવા અર્થ દર્શાવતો - દર્શાવતા શબ્દ - શબ્દો કયાં છે ?
1. ખોબો 2. પોશ
3. બંને હાથથી અર્પણ 4. અભિવાદનનો એક શિષ્ટાચાર
(A) માત્ર 1, 2 (B) 1, 2, 3
(C) માત્ર 3 (D) આપેલ તમામ
23. નીચેના શબ્દો માટે જોડકાનો યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.
1. ચાટલું ક. સિંહની ગર્જના
2. ડણક ખ. દર્પણ - અરીસો
3. માલુકાર ગ. માળી
4. ચાકળી ઘ. વણકર
ચ. નાની ગાગર
(A) 1-ખ, 2-ક, 3-ઘ, 4-ચ (B) 1-ક, 2-ખ, 3-ગ, 4-ઘ
(C) 1-ચ, 2-ગ, 3-ક, 4-ખ (D) 1-ગ, 2-ચ, 3-ખ, 4-ક

ANS : 1. (D) 2. (B) 3. (A) 4. (C) 5. (D) 6. (B) 7. (A) 8. (C) 9. (B) 10. (B) 11. (D) 12. (B) 13. (B) 14. (C) 15. (B) 16. (C) 17. (D) 18. (B) 19. (B) 20. (D) 21. (B) 22. (D) 23. (A)

યુનિટ - 30 અનેકાર્થી શબ્દો

1. કાંત શબ્દ માટે નીચેનામાંથી કયો શબ્દ પસંદ કરશો?
(A) પતિ (B) ચંદ્ર
(C) પ્રીતમ (D) આપેલા બધા જ
2. શબ્દ અને તેના અર્થની કઈ જોડ અયોગ્ય છે ?
(A) ગુરુ-દીર્ઘ (B) ખંડ-ઓરડો
(C) અર્થ-નવનીત (D) કૂટ-શિખર
3. 'પૂર્વ' શબ્દના અર્થ અંગે કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
(A) પ્રાચીન (B) આગળનું
(C) ઉગમણું (D) પિતૃ
4. અનેકાર્થી શબ્દોના અર્થ અંગે યોગ્ય ન હોય તેવો વિકલ્પ કયો ?
(A) સારંગ-હરણ, ધનુષ્ય, હાથી, સિંહ
(B) ગુણ- કોથળો, મોટી થેલી, ગાંસડી
(C) કર - હાથ, વેરો, મહેસૂલ, કિરણ
(D) અમી- અમૃત, મીઠાશ, થૂંક, પાણી
5. 'ઉત્તર' શબ્દના અર્થ અંગે કયો વિકલ્પ અયોગ્ય છે ?
(A) જવાબ (B) વધારે (C) ડાબું (D) કોયડો
6. 'શરીર' માટે નીચેનામાંથી કયો શબ્દ વાપરી શકાય ?
(A) ઘટ (B) કોઠો
(C) માણસ (D) A અને B બંને
7. નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) મકરંદ - ભમરો (B) બાણ - તીર
(C) મધુ - મધ (D) શ્રી - પવિત્ર
8. નીચેના શબ્દો અંગેની કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) કોટિ-કરોડ, પ્રકાર, આલિંગન, વર્ગ
(B) અમલ - સત્તા, વહીવટ, હુકમ, અકીણ
(C) અટક - જ્ઞાતિ, વર્ણ, ગરજ, દસ્તક
(D) ખોખું - હાડપિંજર, ખાલી, કાચું લખાણ
9. 'વિષય' શબ્દના અર્થ બાબતે કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
(A) પ્રકરણ (B) મુદ્દો (C) સંસ્કાર (D) કામભોગ
10. નીચેનામાંથી કયો એક 'શ્રુતિ' શબ્દનો અર્થ દર્શાવતો નથી ?
(A) કાન (B) શોભા
(C) સાંભળેલી વાત (D) અવાજ
11. 'એકી સંખ્યા' માટે કયો શબ્દ વાપરી શકાય ?
(A) વિષય (B) સમ
(C) સમાન (D) એક પણ નહીં
12. નીચેનામાંથી પત્નીનો સમાનાર્થી શબ્દ કયો છે ?
(A) મનીષા (B) સુહાગી (C) શૈવલિની (D) વલ્લભા
13. પુંજ શબ્દનો સમાનાર્થી કયો છે ?
(A) રાશિ (B) રાશી (C) પૂજા (D) માળો
14. 'સંન્યાસીના જળપાત્ર' માટે ..... માટે વપરાય છે.
(A) કમંડળ (B) અવધી (C) કંતાન (D) A અને C બંને
15. યોગ્ય જોડી ગોઠવો.
(1) પાર (A) પ્રભાવ
(2) તેજ (B) અભિપ્રાય
(3) પક્ષ (C) છેડો
(4) મત (D) પાંખ
(A) 1-C, 2-A, 3-D, 4-B (B) 1-A, 2-B, 3-C, 4-D
(C) 1-B, 2-A, 3-D, 4-C (D) 1-D, 2-C, 3-B, 4-A
16. 'બિહામણું' માટે નીચેનામાંથી કયો શબ્દ વાપરી શકાય ?
(A) ઘોર (B) હઠ (C) ભેળસેળ (D) પરાજય
17. 'દાવ' શબ્દના અર્થ બાબતે કયો વિકલ્પ અયોગ્ય છે ?
(A) રમતનો વારો (B) લાગ (C) ઔષધિ (D) યુક્તિ
18. 'રિવાજ' માટે નીચેનામાંથી કયો શબ્દ વાપરી શકાશે ?
(A) જીરણ (B) લાંછન (C) ચાલ (D) તાલ
19. 'ભાવ' શબ્દના અર્થ બાબતે કયો શબ્દ ખોટો છે.
(A) વૃત્તિ (B) અભિનય (C) ભાદરવો (D) હેત
20. 'મંડળ' શબ્દના અર્થ બાબતે ખોટો વિકલ્પ કયો છે ?
(A) કૂંડણું (B) સંઘ (C) પ્રદેશ (D) વસંત
21. વિષ્ણુ, બ્રહ્મા, શેષનાગ, બળરામ, જૈનોના ચૌદમાં તીર્થંકર આ બધા માટે કયો એક શબ્દ પ્રયોગ કરી શકાય.
(A) અનંત (B) અરૂણ (C) અર્ક (D) ધર્માદિ
22. અર્ક માટે કયા સમાનાર્થી શબ્દ પસંદ કરશો ?
(A) સત્ત્વ (B) સૂર્ય (C) કિરણ (D) આપેલ તમામ
23. નીચેનામાંથી અનેકાર્થી શબ્દની કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) આંકડો-છેડેથી વાળેલો સળિયો, ગલ, ડંખ, મૂછનો આંકડો પાડેલો વાળ
(B) કોટિ-કરોડ, આલિંગન, વર્ગ, કમાનનો છેડો, પૂર્વપક્ષ, ઊંચામાં ઊંચું, પ્રકાર
(C) A અને B બંને ખોટી છે.
(D) A અને B માંથી એકપણ જોડ ખોટી નથી.
24. 'કર' શબ્દ માટે યોગ્ય સમાનાર્થી શબ્દ પસંદ કરો.
1. હાથ 2. વેરો 3. મહેસૂલ 4. લાગો 5. કિરણ 6. સૂંઢ
(A) માત્ર 1, 2, 3 (B) માત્ર 1 અને 2
(C) આપેલ તમામ (D) માત્ર 1, 2, 3, 4, 5, 6

ANS :

1. (D) 2. (C) 3. (D) 4. (D) 5. (D) 6. (D) 7. (D) 8. (C) 9. (C) 10. (B) 11. (D) 12. (D) 13. (A) 14. (A) 15. (A) 16. (A) 17. (C) 18. (C) 19. (C) 20. (D) 21. (A) 22. (D) 23. (D) 24. (C)

1. નીચેનામાંથી કયા જૈનેત્તર સર્જક છે ?
(A) અબ્દુલ રહેમાન (B) ધર્મસૂરિ
(C) હેમચંદ્ર (D) જિનોદયસૂરિ
2. નીચેનામાંથી એક ગદ્ય કૃતિ છે શોધો.
(A) બુદ્ધિરાસ
(B) હંસરાજવચ્છરાજ ચઉપદ્ય
(C) રેવંતગિરિરાસુ
(D) પૃથ્વી ચંદ્ર ચરિત્ર
3. નીચેનામાંથી કઈ વિગત અસત્ય છે ?
(A) 'પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર' ખંભાતભમાં રચાયેલી કૃતિ છે.
(B) 'રેવંતગિરિરાસુ' વર્ણાનુપ્રાસ અલંકારમાં રચાયેલી કૃતિ છે.
(C) 'રામદેવનો વેશ' ગુજરાતી સાહિત્યનો સૌપ્રથમ વેશ છે.
(D) 'જંબુસામિચરિત્ર'ના રચયિતા ધર્મસૂરિ છે.
4. ગુજરાતી ભાષાનું સૌપ્રથમ બારમાસી વિરહ કાવ્ય ..... છે. જેના રચયિતા..... છે.
(A) ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ, શાલિભદ્રસૂરિ
(B) રેવંતગિરિરાસુ, માણિક્યસુંદરસૂરિ
(C) નેમિનાથ ચતુષ્પાદિકા, વિનયચંદ્રસૂરિ
(D) ત્રિવિક્રમરાસ, ભીમ
5. નીચેનામાંથી કઈ જોડ અયોગ્ય છે ?
(A) રણમલ્લ છંદ - રાવરણમલ્લ
(B) દ્વયાશ્રયી કાવ્ય - હેમચંદ્રસૂરિ
(C) જસમા ઓડણ - અસાઈત ઠાકર
(D) સદયવત્સચરિત - ભીમ
6. નીચેની યોગ્ય જોડી ગોઠવો.
1. પૃથુરાજરાસો A. હિરાણંદસૂરિ
2. વિદ્યાવિલાસ પવાડો B. અસાઈત ઠાકર
3. વીતરાગ સ્તુતિ C. ચંદ્રબરદાઈ
4. હંસાઉલી D. હેમચંદ્રાચાર્ય
(A) B - 1, A - 3, C - 2, D - 4
(B) C - 1, A - 2, B - 4, D - 3
(C) A - 1, B - 2, C - 3, D - 4
(D) D - 2, C - 3, B - 1, A - 4
7. નીચેનામાંથી કઈ કૃતિ શાલિભદ્રસૂરિની નથી ?
(A) ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ (B) હિતશિક્ષારાસ
(C) પંચરાત્ર રાસ (D) સાર શિખામણ રાસ
8. પૃથ્વીરાજ ચૌહાણના જીવન પર આધારિત કૃતિ ..... છે.
(A) પૃથ્વીચંદ્ર ચરિત્ર (B) પૃથુરાજ રાસો
(C) આરાધના (D) A અને B બંને

9. નીચેની યોગ્ય જોડી ગોઠવો.
1. સિરિથૂલિભદ્ર ફાગુ (A) જિનપદ્મસૂરિ
2. રાજદેવ (B) અસાઈત ઠાકર
3. ભરતેશ્વર બાહુબલિ ઘોર (C) વજ્રસેન સૂરિ
4. અભિધાન ચિંતામણિ (D) હેમચંદ્રસૂરિ
(A) A - 3, B - 4, C - 2, D - 1
(B) D - 3, C - 2, A - 4, B - 1
(C) C - 3, A - 1, B - 2, D - 4
(D) A - 4, B - 3, C - 2, D - 1
10. નીચેનામાંથી કઈ કૃતિમાં ખંભાતનું વર્ણન જોવા મળે છે ?
(A) સિરિથૂલિભદ્રફાગુ (B) સંદેશકરાસ
(C) ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ (D) વીકો સિસોદિયો
11. નીચેનામાંથી એક કૃતિના સર્જક હેમચંદ્રાચાર્ય નથી.
(A) નિઘંટુશિક્ષા (B) દેશીશબ્દસંગ્રહ
(C) અલંકાર ચૂડામણિ (D) અતિચાર
12. નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) હંસરાજ વચ્છરાજ ચઉપદ્ય - ઈ.સ.1355
(B) સિરિથૂલિભદ્રફાગુ - ઈ.સ.1334
(C) પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર - ઈ.સ.1422
(D) સિદ્ધહેમશબ્દાનુશાસન - ઈ.સ.1329
13. નીચેનામાંથી કઈ વિગત અસ્વીકાર્ય છે ?
(A) હેમચંદ્રનું સમાધિસ્થળ ભાવનગર જિલ્લામાં આવેલું છે.
(B) હેમચંદ્રનું બાળપણનું નામ ચાંગદેવ હતું.
(C) હેમચંદ્રએ કુમારપાળના આગ્રહથી સિદ્ધહેમ નામનો વ્યાકરણગ્રંથ લખ્યો હતો.
(D) સિદ્ધહેમશબ્દાનુશાસન આઠ અધ્યાયમાં વહેંચાયેલો ગ્રંથ છે.
14. નીચેનામાંથી કયા સર્જક અલગ પડે છે ?
(A) વિજયસેનસૂરિ (B) શાલિભદ્રસૂરિ
(C) શ્રીધર વ્યાસ (D) શ્રીધર અડાલજે
15. યોગ્ય જોડી ગોઠવો.
1. સંસ્કૃત ભાષાકોશ (A) વિજયભદ્રસૂરિ
2. સઘરા જેસંગ (B) અસાઈત ઠાકર
3. કમલારાસ (C) હેમચંદ્રસૂરિ
4. રણમલ્લ છંદ (D) શ્રીધર વ્યાસ
(A) 2 - B, 3 - A, 1 - C, 4 - D
(B) 2 - C, 3 - D, 1 - A, 4 - B
(C) 1 - A, 2 - B, 3 - C, 4 - D
(D) 4 - B, 3 - C, 2 - A, 1 - D

ANS :

1. (A) 2. (A) 3. (C) 4. (C) 5. (A) 6. (B) 7. (C) 8. (B) 9. (C) 10. (B) 11. (D) 12. (D) 13. (C) 14. (D) 15. (A)

યુનિટ-40 જનરલ પ્રશ્નો

- નીચે આપેલી કાવ્યપંક્તિની સામે તેના સર્જકનું નામ દર્શાવેલું છે તેમાંથી એક જોડ ખોટી છે. શોધવાનો યત્ન કરો.
(A) આપણે ભરોસે આપણ હાલીએ હો ભેરુ મારા - પ્રહલાદ પારેખ
(B) રે રે શ્રદ્ધા ગત થઈ પછી કોઈ કાળે ન આવે - કલાપી
(C) સંસ્કૃત બોલે તો શું થયું, કાંઈ પ્રાકૃતમાંથી નાસી ગયું - અખો
(D) ભાઈ રે, આપણા દુઃખનું કેટલું જોર-પ્રભુલાલ ત્રિવેદી
- નીચેનામાંથી કઈ જોડ સર્વથા અસંગત છે ?
(A) ધના ભગત - રામબાણ - ભજન
(B) સુરેશ દલાલ - હથેળીમાં બ્રહ્માંડ - કાવ્યસંગ્રહ
(C) કાકા કાલેલકર - જીવનવ્યવસ્થા - નિબંધ સંગ્રહ
(D) ગાંધીજી - સત્યાગ્રહાશ્રમ - લઘુચરિત્ર
- ‘શમે ના વેરથી વેર, ટળે ના પાપથી પાપ’ - આ પંક્તિ ગુજરાતી સાહિત્યના જાણીતા સર્જક ..... ની છે.
(A) સુંદરમ્ (B) સ્નેહરશ્મિ
(C) પ્રહલાદ પારેખ (D) ન્હાનાલાલ
- ખારાં ઝરણાં : ચીનુ મોદી, પીયૂષ ઝરણાં : .....
(A) બકુલ બક્ષી (B) પ્રભુલાલ દ્વિવેદી
(C) કાન્ત (D) દરબાર પૂજાવાળા
- નીચેનામાંથી કઈ વિગત બંધબેસતી નથી ?
(A) નરસિંહરાવ દ્વિવેદિયા ‘સાહિત્ય દિવાકર’ તરીકે ઓળખાતા હતા.
(B) વૃંદાવનમાં જીવા ગોસાઈ નામના સિદ્ધ પુરુષ સાથે મીરાંબાઈની મુલાકાત થઈ હતી.
(C) ગુજરાતી સાહિત્યની પ્રથમ નવલકથા વર્ષ 1866 માં લખાઈ હતી.
(D) ‘કૃષ્ણ અને માનવસંબંધો’ નામના અભ્યાસ ગ્રંથના લેખક કવિ ન્હાનાલાલ હતા.
- વર્તમાન સમયમાં ગુજરાતી સાહિત્યમાં પ્રવાસવર્ણનો લખતા મહિલા સાહિત્યકારનું નામ જણાવો.
(A) વર્ષા અડાલજા (B) પ્રીતી સેનગુપ્તા
(C) કુન્દનિકા કાપડિયા (D) પન્ના નાયક
- વિનોદ જોષી : ભોરિંગડા, નર્મદ : .....
(A) નડિયાદ (B) સુરત (C) અમદાવાદ (D) પાટણ
- નીચેનામાંથી કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) આકસ્મિક સ્પર્શ - હિમાંશી શેલત - નવલકથા
(B) ઝંડા ઝૂલણ - અસાઈત ઠાકર - વેશ
(C) વનરાજ ચાવડા - મહીપતરામ નીલકંઠ - નવલકથા
(D) નયનને બંધ રાખીને - બેફામ - ગઝલ
- એ જ તારા આંગણિયા પૂછીને જે કોઈ આવે ..... આ પંક્તિના સર્જક કોણ છે ?
(A) ભગતબાપુ (B) કાગબાપુ
(C) A અને B બંને (D) માત્ર B
- ગાંધીજીની આત્મકથા ‘સત્યના પ્રયોગો’નો અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કરનાર સર્જકનું નામ જણાવો.
(A) નારાયણ દેસાઈ (B) મહાદેવ દેસાઈ
(C) હરેશ ધોળકિયા (D) રમેશ ઓઝા
- ગુજરાત વૈભવ : હિન્દી ભાષા, મુંબઈ સમાચાર : .....
(A) મરાઠી ભાષા (B) ગુજરાતી ભાષા
(C) અંગ્રેજી ભાષા (D) A, B, C ત્રણેય
- નીચેનામાંથી કઈ જોડ વિસંગત છે ?
(A) હળવા ફૂલ - નટવરલાલ બૂચ - હાસ્યનિબંધ
(B) તત્ત્વમસિ - ધ્રુવ ભટ્ટ - નવલિકા
(C) ગંગોત્રી - ઉમાશંકર જોષી - કાવ્યસંગ્રહ
(D) વખાર - સિતાંશુ યશશંકર - કાવ્યસંગ્રહ
- ‘સાહિત્યિક તથ્યોની માવજત’ - આ લેખ કોનો છે ? જેના માટે સર્જકને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદનું પારિતોષિક પ્રાપ્ત થયેલું છે.
(A) જયંત કોઠારી (B) ભિક્ષુ અખંડાનંદ
(C) ગો.મા.ત્રિપાઠી (D) કુમારપાળ દેસાઈ
- ‘હાજી કાસમ તારી વીજળી’ મેઘાણી સંપાદિત રઢિયાળી રાત નામના સંગ્રહમાં સમાવાયેલ છે. આ કૃતિનો સાહિત્યપ્રકાર જણાવો.
(A) નવલકથા (B) લોકગીત (C) લોકવાર્તા (D) ગીત-કાવ્ય
- ગુજરાત સરકાર દ્વારા ‘યુવા ગૌરવ પુરસ્કાર’ સૌપ્રથમ (2007) કોને એનાયત કરવામાં આવ્યો ?
(A) વિનોદ ભટ્ટ (B) કિશોર મકવાણા
(C) સૌમ્ય જોષી (D) ધ્રુવ ભટ્ટ
- નીચેનામાંથી પંક્તિ અને તેના સર્જકની કઈ જોડ ખોટી છે ?
(A) સદા સૌમ્ય શી વૈભવે ઉભરતી મળી માતૃભાષા મને ગુજરાતી - ઉમાશંકર જોષી
(B) હજારો વર્ષ જુની અમારી વેદના - મેઘાણી
(C) વળાવી બા આવી નિજ સકલ સંતાન કમશ : - ઉશનસૂ

ANS :

1. (D) 2. (D) 3. (B) 4. (D) 5. (D) 6. (B) 7. (B) 8. (A) 9. (C) 10. (B) 11. (B) 12. (B) 13. (A) 14. (B) 15. (C)

યુનિટ-41 ગુજરાતી મોડેલ પેપર

1. નીચેના વિધાનોની સત્યતા તપાસો.
  1. 'કવિવર' શબ્દમાં 'વર' શબ્દનો અર્થ 'ઉત્તમ' એવો થાય છે.
  2. 'કશ્તી' શબ્દનો અર્થ નૌકા થાય છે.
  3. 'ખગ' શબ્દ અર્થમાં પક્ષી, ગ્રહ, તારો, સૂર્ય, દેવ, નવની સંજ્ઞા વગેરે શબ્દોનો સમાવેશ થાય છે.
  4. 'તાક્ષ્ય' સંસ્કૃત શબ્દનો અર્થ 'ગરુડ' થાય.
  5. લગ્ન વખતે વર - વહુને અપાતાં દ્રવ્ય અને ચીજ-વસ્તુઓ માટે 'દાયજો' શબ્દ વપરાય છે.
  6. 'નિલય' શબ્દ રહેઠાણ માટે વાપરી શકાય.
  - A. માત્ર 1, 3, 4 યોગ્ય છે.
  - B. તમામ ખરા છે.
  - C. માત્ર 1, 3, 5 સાચાં છે.
  - D. 1, 3, 5, 6 સાચી વિગત દર્શાવે છે.
2. નીચે આપેલા વિધાનોની યથાર્થતા ચકાસો.
  1. ભાષાના નાનામાં નાના ઘટકો ધ્વનિ કહેવાય છે અને ધ્વનિના ઉચ્ચારણ માટે હવા જરૂરી છે.
  2. 'ઔ' એ 'અ + ઓ' નું સંયોજન છે.
  3. ટ, ઠ, ડ, ઢ - આ ચારેય વ્યંજનો સમાન ઉચ્ચારણ સ્થાન ધરાવે છે.
  4. બ, લ, ડ, ઢ - આ ચાર અલ્પપ્રાણ વ્યંજન છે.
  - A. માત્ર 1 અને 2 સ્વીકારી શકાય તેમ છે.
  - B. 1 અને 2 સ્વીકારી શકાય તેમ છે. 3 અસત્ય છે અને 4 અર્ધસત્ય છે.
  - C. માત્ર 3 સ્વીકારી શકાય તેમ નથી.
  - D. તમામ વિકલ્પો સ્વીકારી શકાય તેવા છે.
3. નીચેના વિકલ્પો અંગે પૂર્ણ વિચારણા કરીને યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.
  1. ખ, થ, પ, ફ - અઘોષ વ્યંજનો છે અને 2 પ્રકંપી વ્યંજન છે.
  2. ય, વ - અર્ધસ્વર છે અને હ મર્મર ધ્વનિ (વ્યંજન) છે.
  3. ખ, થ, ભ, શ - મહાપ્રાણ વ્યંજન છે અને 'ઋ' મૂર્ધન્ય સ્વર છે.
  4. વ્યંજનની કુલ સંખ્યા છે. તેમાં 5 અનુનાસિક વ્યંજન છે.
  - A. 1, 2 અને 3 સંપૂર્ણ સત્ય નથી, પરંતુ 4 સંપૂર્ણ સત્ય છે.
  - B. તમામ વિધાનમાં યોગ્ય માહિતી દર્શાવેલી છે.
  - C. 1 અને 3 અસત્ય છે. બાકીના બંને સત્ય છે.
  - D. તમામ વિધાન ભૂલભરેલાં છે.
4. નીચે આપેલી સ્વરોની માહિતી અંગેનો કયો વિકલ્પ ખોટો છે ?
  1. સ્વરનું ઉચ્ચારણ અવરોધ વગરનું હોય છે.
  2. આ અને ઓ બંને એકબીજા માટેના સજ્ઞાતીય સ્વરો છે.
  3. જે સ્વરનું ઉચ્ચારણ લાંબું થાય તેને લઘુ સ્વર કહેવામાં આવે છે.
  4. 'એ' - 'અ + ઈ' નું સંયોજન છે.
  5. 'અ' ના સંયોજનથી બનેલા વર્ણને હ્રસ્વાક્ષર કહેવાય છે.
  6. 'ઊ' સંધિસ્વર છે અને તેને સંયુક્ત સ્વર તરીકે પણ ઓળખાવી શકાય.
  - A. 1, 2, 4, 6 યોગ્ય છે.
  - B. માત્ર 1, 4, 6 જ યોગ્ય છે.
5. નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ અયોગ્ય છે ?
  - A. જોડાક્ષરને સંયુક્તાક્ષર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને યુક્તાક્ષર પણ કહેવાય છે.
  - B. જૈભા, તૃતીય, પૃથા - આ શબ્દોમાં જોડાક્ષર સમાયેલો નથી.
  - C. બુદ્ધિ, સહજ, સિદ્ધરાજ - આ શબ્દો અયોગ્ય રીતે જોડવામાં આવ્યા છે.
  - D. ઉજવળ, ઊર્ધ્વ, સામર્થ્ય - આ શબ્દો યોગ્ય રીતે જોડવામાં આવ્યા છે.
6. નીચેનામાંથી કયા વિકલ્પો યોગ્ય છે ?
  1. 'ઋ' ના સંયોજનથી બનેલા શબ્દોને ક્ષારયુક્ત મૂળાક્ષર કહેવાય છે.
  2. નવી બારાક્ષરીમાં વ્યાકરણશાસ્ત્રીઓના અભિપ્રાય પછી 'ઋ' ને સમાવવામાં આવ્યો છે.
  3. શ્રંગાર, ધૂમ્રપાન, ગૃપ - આ શબ્દો માન્ય ગુજરાતી ભાષાના છે.
  4. 'ઋ' ના સંયોજનથી બનતા શબ્દોને તત્સમ શબ્દો કહેવાય છે.
  - A. માત્ર 3 અને 4 સ્વીકારી શકાય તેમ છે.
  - B. તમામ વિધાનો યોગ્ય છે.
  - C. તમામ રજૂઆત અયોગ્ય છે.
  - D. માત્ર વિધાન ક્રમાંક 4 જ યોગ્ય છે.
7. નીચેનામાંથી કયા શબ્દનું ધ્વનિવર્ગીકરણ બંધબેસતું નથી.
  1. પશ્ચિમ = પ્ + અ + શ્ + વ્ + છ + મ્ + અ
  2. યુદ્ધ = ય્ + ઉ + ધ્ + ધ્ + અ
  3. હૃદય = હ્ + ર્ + ઉ + દ્ + અ + ય્ + અ
  4. સામાર્થ્ય = સ્ + આ + મ્ + અ + થ્ + ર્ + ય્ + અ
  - A. માત્ર 1 અને 2 બંધ બેસતા નથી.
  - B. માત્ર 3 અને 4 બંધ બેસતા નથી.
  - C. માત્ર 1 અને 4 બંધબેસતા નથી.
  - D. 1, 2, 3 અને 4 બંધબેસતા નથી.
8. નીચેનામાંથી ખોટી માહિતી ધરાવતા વિકલ્પો શોધો.
  1. 'શ્રીમદ્' શબ્દમાં કુલ છ ધ્વનિઓ છે.
  2. 'પ્રસિદ્ધ' અને 'વિદ્યાર્થી' - આ બંને શબ્દોના ધ્વનિઓની સંખ્યા સમાન છે.
  3. 'સંબંધ' શબ્દમાં કુલ આઠ ધ્વનિઓ રહેલા છે.
  4. 'આંતરડું' શબ્દમાં કુલ આઠ ધ્વનિઓ રહેલા છે.
  - A. 1 અને 4 ખોટી માહિતી ધરાવે છે.
  - B. માત્ર 4 ખોટી માહિતી ધરાવે છે.
  - C. માત્ર 2 ખોટી માહિતી ધરાવે છે.
  - D. માત્ર 3 ખોટી માહિતી ધરાવે છે.
9. કઈ માહિતી સ્વીકારી શકાય તેમ છે ?
  1. ય, વ, હ, ર - આ ચાર અંતઃસ્થ વર્ણ છે.
  2. 'સૃષ્ટિ' શબ્દમાં બે સ્વર અને ત્રણ વ્યંજન રહેલા છે.
  3. ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ - આ મૂર્ધન્ય વ્યંજનોને વર્ત્સ્ય વ્યંજન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
  4. 'અ' - સંસ્કૃત કુટુંબની ગુજરાતી વર્ણમાળાનો પહેલો સ્વર છે.
  - A. માત્ર 4 સ્વીકારી શકાય તેમ નથી.